

Turun yliopisto
University of Turku

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ WILMAN KAUTTA HUOLTAJIEN KOKEMANA

Hautamäki Lotta
Hautamäki Tuomas
Pro gradu -tutkielma
Kasvatustiede
Opettajankoulutuslaitos
Turun yliopisto
Huhtikuu 2020

TURUN YLIOPISTO
Opettajankoulutuslaitos

HAUTAMÄKI, LOTTA
HAUTAMÄKI, TUOMAS:

Kodin ja koulun yhteistyö Wilman kautta
huoltajien kokemana

Tutkielma, 50 s., 6 liites.
Kasvatustiede
Huhtikuu 2020

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten huoltajat suhtautuvat Wilma-verkko-palvelun käyttöön kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä huoltajien kokemuksia sen käytöstä. Lisäksi tarkoituksena oli tutkia, onko huoltajilla kehitysehdotuksia tai odotuksia Wilman kautta tehtävään kodin ja koulun yhteistyöhön.

Tutkimukseen osallistui 52 huoltajaa eräästä varsinaissuomalaisesta alakou-lusta. Tutkimus oli luonteeltaan laadullinen ja se toteutettiin sähköisen kyselyn avulla. Kyselyn kautta saatua aineistoa analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Saadut tulokset teemoiteltiin tutkimuskysymysten mukaisesti.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että lähes kaikki kyselyyn vastanneista huoltajista ajattelee Wilman toimivan hyvin kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Li-säksi kyselyyn vastanneista huoltajista vielä suurempi osa kertoi Wilmasta olleen hyötyä kodin ja koulun yhteistyössä. Tutkimukseen osallistuneista huoltajista yli kaksi kolmasosaa suhtautuu positiivisesti Wilman käyttöön ja Wilma-järjestelmään yhtenä kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Kodin ja koulun yhteistyöltä odotetaan vahvim-min avoimuutta ja asioista tiedottamista ajantasaisesti huoltajien mukaan. Kehityseh-dotuksia kysyttäessä yli puolet huoltajista antoi jonkinlaisen kehitysehdotuksen tai kehitysehdotuksia joko käyttööliittymään tai Wilman käyttöön liittyen. Loput huoltajista kertoi, ettei heillä ole mitään kehitysehdotuksia tai olevansa jo nyt tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön Wilman kautta.

Huoltajien aktiivisuudesta voidaan päätellä, että vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista ja haluavat olla niistä perillä. Wilma ei ole kaikille huoltajille mieleisin yhteydenpidon väline, vaikka huoltaja käyttäisikin sitä eni-ten. Wilmaa mieleisemmäksi kodin ja koulun yhteistyön kanavaksi nousi osalla huol-tajista muun muassa soitto puhelimella, keskustelu kasvokkain, sovittu tapaaminen ja vanhempainillat. Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että Wilma ei saisi korvata ainakaan kokonaan aitoja kohtaamisia kodin ja koulun välillä. Toive positiivi-suuden lisäämisestä kodin ja koulun yhteistyössä, erityisesti Wilman kautta, nousi esille muun muassa kehitysehdotuksissa. Hyviä ja positiivisia asioita voisi tuoda en-tistä enemmän näkyväksi myös Wilmassa, jolloin huoltajien suhtautuminen Wilmaan voisi olla mahdollisesti myönteisempi.

Asiasanat

Kodin ja koulun yhteistyö, huoltaja, Wilma, sähköinen yhteydenpito

Sisällys

1. JOHDANTO	6
1.1. Kodin ja koulun yhteistyö.....	7
1.2. Kodin ja koulun yhteistyön merkitys ja haasteet	9
1.3. Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyössä	11
1.4. Wilma-järjestelmä kodin ja koulun yhteistyössä	13
2. TUTKIMUSONGELMAT.....	16
3. TUTKIMUSMENETELMÄ	17
3.1. Tutkimusjoukko	17
3.2. Tiedonkeruumenetelmä.....	18
3.3. Aineiston käsittely ja analysointi	19
4. TULOKSET	24
4.1. Huoltajien Wilman käyttö kodin ja koulun yhteistyössä.....	24
4.2. Wilman toimivuus kodin ja koulun yhteistyössä huoltajien näkökulmasta.....	26
4.3. Huoltajien suhtautuminen Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä	28
4.4. Huoltajien odotuksia ja kehitysehdotuksia kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta	33
5. POHDINTA	38
5.1. Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuus.....	43
5.2. Arvio tulosten hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusehdotukset	45
LÄHTEET.....	47
LIITTEET	51

1. JOHDANTO

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia sähköisten viestintävälineiden avulla toteutettua kodin ja koulun yhteistyötä huoltajien näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa tutkittiin huoltajien suhtautumista Wilma-verkkopalvelun käyttöön kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä heidän kokemuksiaan sen käytöstä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, onko huoltajilla mahdollisesti kehitysehdotuksia tai odotuksia Wilman kautta tehtävään kodin ja koulun yhteistyöhön. Wilma-järjestelmä on käytössä isossa osassa Suomen kouluista ja se on merkittävä sähköinen välinen kodin ja koulun yhteistyössä. Wilmaa on tutkittu kuitenkin todella vähän, vaikka sähköisten viestintävälineiden käyttöä kodin ja koulun yhteistyössä olisi tärkeää tarkastella. Wilman käyttöä ja toimivuutta osana kodin ja koulun yhteistyötä on tärkeää tutkia, koska opettamisesta ja kasvattamisesta on vastuuta sekä koululla että kodilla. Yhteistyön tulisi toimia myös sähköisten välineiden kautta, jotta koulu ja koti voivat jakaa vastuuta sekä tukea toisiaan lasten opettamisessa ja kasvattamisessa. Wilma on verkkopalvelu, jonka kautta huoltajat voivat seurata lastensa koulunkäyntiä sekä pitää yhteyttä opettajiin. Tietoa siirtyy käyttäjille reaaliajassa ja ne päivittyvät yhteiseen tietokantaan. Wilman tärkeimpiä toimintoja ovat esimerkiksi yhteydenpito opettajien ja huoltajien välillä, viestitoiminnot yksityisellä tai yleisellä tasolla sekä opettajien työkalu poissaolojen ja muiden merkintöjen laittamiseen. Lisäksi Wilman toimintoihin kuuluu mahdollisuus arvosanahistorian laatimiseen ja asiakirjojen sekä päätösten tallentamiseen. (Visma 2019, viitattu 1.10.2019.) Wilma sähköisenä viestintäjärjestelmänä on helpottanut huoltajien mahdollisuutta päivittäiseen lastensa koulunkäynnin seuraamiseen (Cantell 2011, 257).

1.1. Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyön määritelmä riippuu tarkastelunäkökulmasta. Se voidaan ajatella neuvotteluprosessina, jossa huoltajia ohjataan oivaltamaan yhteistyön merkitys. Mielikuva yhteistyöstä olisi hyvä muodostua myönteiseksi, jotta se edistäisi sekä oppilaan hyvinvointia että perheen voimavaroja. Yhteistyö kodin ja koulun välillä on laadukasta, kun siihen liittyy merkittävästi tehokas viestintä. Kodin ja koulun yhteistyössä olisi tärkeää olla selkeät rakenteet, toimielimet ja kirjalliset toimintaperiaatteet. Kun yhteistyön laatu ei jää vain yksittäisen ihmisen varaan, toimintaa pystytään kehittämään tavoitteellisesti ja se on silloin myös pitkäjänteistä. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, 97–109.)

Toisen näkökulman mukaan kodin ja koulun yhteistyön ajatellaan olevan kasvatuskumppanuutta, jonka päämääränä on olla tukemassa oppilaan kasvuprosessia eri ikä- ja kehitysvaiheissa (Launonen ym. 2004, 102–103). Rimpelän (2013, 32) mukaan kasvatuskumppanuudessa on kyse ihmisten ja instituutioiden välillä tapahtuvasta samanaikaisesta vuorovaikutuksesta, jolloin tuetaan yhteisesti lapsen kehitystä. Myös Lämsä (2013, 49) määrittelee kasvatuskumppanuudessa olevan kyse kasvatustavoitteiden saavuttamisesta vuorovaikutuksen ja yhdessä toimimisen avulla. Tärkein kehitysyhteisö lapselle on perhe, mutta sen ympärille tulisi rakentaa mahdollisimman turvallinen ja lapsen kehitystä järkevästi tukeva kokonaisuus yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Vanhempien olisi tärkeää olla mukana muokkaamassa ja ohjaamassa tätä kokonaisuutta. Jos vanhemmat eivät kykene jostain syystä tukemaan lastansa riittävästi, on muiden kehitysyhteisöjen oltava valmiita ottamaan enemmän vastuuta kasvatuskumppanuudesta. Kasvatuskumppanuuden toimimattomuus saattaa taas johtaa siihen, että lapsi jää vaille aitoa tukemista ja kohtaamista monien kehitysyhteisöjen välitiloihin. (Rimpelä 2013, 31–32.) Kasvatuskumppanuudessa on tavoitteena kulkea vanhempien rinnalla ja tukea heitä kasvatustehtävässä varsinkin tarpeen vaatiessa, kuten ongelmien ilmetessä. Pohdittavaa riittää siinä, millaista kasvatuskumppanuutta tarvitaan ja tulisi järjestää kotikasvatuksen tueksi. (Rimpelä 2013, 45–47.)

Kekkosen (2012, 52) mukaan kasvatuskumppanuudessa pyritään sellaiseen suhteeseen, jossa kohtaamiset luovat kuulluksi, kunnioitetuksi ja luotetuksi tulemisen kokemuksen. Erityisesti siirtymävaiheissa ja elämän muutosvaiheissa luottamuksellinen ja turvallinen suhde merkitsee todella paljon. Lisäksi kasvatuskumppanuutta määrittelee yhteisymmärrykseen pyrkiminen, vanhempien arvojen ja asenteiden arvostaminen sekä ammattilaistoiminta, jossa vallitsee molemminpuolinen kunnioitus ja sitoutuminen. (Kekkonen 2012, 47–52.) Myös lapsen toiveita, tarpeita ja kykyjä pyritään ottamaan huomioon, mutta kuitenkin aikuisten tekemät ratkaisut eri tilanteissa eivät aina ole linjassa lapsen toiveiden kanssa. Kasvatuskumppanuudessa on keskeistä vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten dialogisuus, ratkaisukeskeisyys, kannattelevuus sekä jaettu asiantuntijuus. (Lämsä 2013, 51–52.) Myös Korhonen ja Lavonen (2014, 132) painottavat toimivan kodin ja koulun yhteistyön perustuvan kumppanuuteen ja jaettuun vastuuseen. Ongelmien ratkaisemisessa ja oppimisen ja kasvun tukemisessa helpottavana tekijänä on niiden käsittely yhteistyössä, sillä vastuu ei ole vain koululla tai kodilla.

Koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin on lisätty mainintoja ja muotoja kodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä 1990-luvulta alkaen. (Launonen ym. 2004, 93–94.) Koulun toiminnassa aktiivisten vanhempien määrä on ollut kasvussa. Tutkimusten mukaan vanhemmat kaipaavat henkilökohtaisia tapaamisia koulun henkilökunnan kanssa. Toive henkilökohtaisista tapaamisista kertoo vanhempien kiinnostuksesta nimenomaan lapsiaan koskeviin asioihin. (Siniharju 2003; Launonen ym. 2004.) Vanhempien rooli on perinteisesti ollut melko vähäinen koulun toiminnassa. Näin ollen myös heidän asiantuntemustaan on hyödynnetty vain vähän. (Launonen ym. 2004, 93–94.)

Suomen perusopetuslaissa on määräys, että opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (628/1998, 3 §, 3. mom.). Kodin ja koulun yhteistyöhön määrätään siis jo lain mukaan. Myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014) ohjataan kodin ja koulun yhteistyöhön. Opetushallitus on opetussuunnitelman perusteiden kautta antanut valtakunnallisen määräyksen, jonka perusteella myös laaditaan

paikalliset opetussuunnitelmat. Kodin ja koulun yhteistyölle on opetussuunnitelman perusteissa (2014) annettu tavoitteita sekä ohjeita sen toteuttamiseen. Kasvatuksen ensisijainen vastuu on huoltajalla, mutta opetuksen järjestäjällä on vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä. Jotta huoltajalla on mahdollisuus huolehtia kasvatustehtävästään, on koulun annettava tietoa lapsen oppimisesta, kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteiksi ja lähtökohdiksi linjataan opetussuunnitelman perusteissa (2014) tasavertaisuus, keskinäinen kunnioitus ja luottamuksen rakentaminen. Onnistuneeseen yhteistyöhön kuuluu perheiden moninaisuuden sekä tuen ja tiedon tarpeiden huomioiminen. Yhteistyön toteuttamisessa on tärkeää koulun henkilöstön aloitteellisuus, monipuolinen viestintä sekä henkilökohtainen vuorovaikutus niin yhteisö- kuin yksilötasolla. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään hyödyksi yhteistyössä ryhmätapaamisten ja henkilökohtaisten tapaamisten rinnalla. Kodin ja koulun yhteistyössä on tärkeää säännöllinen palaute sekä viestit, jotka kuvaavat myönteisesti oppilaiden kehitystä ja oppimista. (POPS 2014.)

1.2. Kodin ja koulun yhteistyön merkitys ja haasteet

Aiempien tutkimuksien mukaan toimivalla yhteistyöllä on positiivisia vaikutuksia moneen asiaan. Laadukas yhteistyö edistää muun muassa oppilaiden koulumenestystä, kotitehtävien tekemistä ja yleistä asennetta opiskelua kohtaan (Epstein & Sheldon 2002; Launonen ym. 2004, 94–95). Lisäksi ne lapset, joiden perheet osallistuvat kodin ja koulun yhteistyöhön, omaavat hyvän opiskelumotivaation ja sopeutuvat koulun sääntöihin sekä edistyvät ja valmistuvat opinnoissaan (Korhonen & Lavonen 2014, 131–132). Epsteinin ja Sheldonin (2002) tutkimus tukee myös tuota ajatusta, sillä lapsen motivaatio lisääntyi koulunkäyntiä kohtaan lapsen ollessa tietoinen aikuisten aidosta kiinnostuksesta koulunkäyntiin liittyen. Toimiva yhteistyö perustuu välittämiseen, luottamiseen ja kunnioittamiseen. Yhteistyön ollessa toimivaa oppilas kokee olonsa välitetyksi ja saa tukea. (Epstein 2009.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014, 35) mainitaan huoltajien osallisuuden olevan keskeinen

osa koulujen toimintakulttuuria, sillä kodin ja koulun yhteistyö vaikuttaa oppilaiden terveeseen kehitykseen ja kasvuun positiivisesti sekä edistää oppilaiden lisäksi koko koulu yhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia.

Vaikka positiivisia merkityksiä on löytynyt runsaasti kodin ja koulun väliselle yhteistyölle, aikaisemmat tutkimukset (mm. Siniharju 2003; Christenson 2004; Metso 2004) ovat nostaneet esille pääasiassa yhteistyössä koettuja haasteita. Haasteeksi kodin ja koulun välisessä yhteistyössä on muodostunut usein sen järjestäminen. Lisäksi kodin ja koulun yhteistyö keskittyy erityisesti oppilaiden koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin ja niiden ratkaisemisiin. (Christenson 2004, 87–89; Metso 2004, 126–129.) Myös Cantellin (2011, 254) mukaan kotiin otetaan koulun suunnasta yhteyttä valitettavan usein vain silloin, kun koulunkäynti joltakin osa-alueelta ei suju hyvin.

Toisena haasteena on, että vanhempien osallisuutta kodin ja koulun yhteistyöhön määrittää nykyään eniten aika. Vanhemmat ovat yleisesti kiinnostuneita lapsiaan koskevista asioista. Tästä huolimatta vanhemmat osallistuvat huonosti koulun toimintaan. Lasten koulunkäynnin alussa saatetaan osallistua aktiivisestikin koulun toimintaan, mutta pitkäjänteinen yhteistyö ei ole vakiintunut yleisenä käytänteenä. Koulun haasteena on löytää toiminnassaan ne vanhempien kokemusmaailmaan liittyvät linkit, joiden kautta vanhemmat kokisivat koulun kanssa tehtävän yhteistyön tärkeäksi. Usein lasten täytyy toimia kodin ja koulun välisenä viestittäjänä. (Launonen ym. 2004, 93–94.) Cantell (2011, 256) painottaa, että opettajan saatua uuden oppilasryhmän olisi erityisen tärkeää käyttää aikaa vuorovaikutuksen rakentamiseen huoltajien kanssa. Yhteistyö voi olla jatkossa helpompaa, jos tuntee oppilaiden perheet. Dominan (2005, 235–236) mukaan yhteistyö kotien kanssa antaa oppilaista tärkeää tietoa ja oppilaantuntemus paranee. Opettajan on hyvä huomioida oppilaantuntemus ja yhteistyön kautta saadut tiedot suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Huoltajille yhteistyö antaa arvokasta tietoa lapsista ja heidän mahdollisista haasteistaan sekä työkaluja ja ideoita lapsen oppimisen ja kasvun tukemiseen.

1.3. Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyössä

Kodin ja koulun yhteistyön toteuttamiseen on tullut monipuolisesti erilaisia keinoja tieto- ja viestintäteknikan (TVT) ja sen mukana tulleiden erilaisten palveluiden kautta. Viestintää on perinteisesti toteutettu kodin ja koulun välillä puhelimen, reissuvihon ja paperisten tiedotteiden avulla, mutta tieto- ja viestintäteknikka on kehittyessään tuonut näiden rinnalle uusia mahdollisuuksia (Rättilä 2007, 26). Tieto- ja viestintäteknikalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sähköisiä palveluita, välineitä ja teknologiaa, joita hyödynnetään kodin ja koulun yhteistyön lisäksi myös opetuksessa ja oppimisessa. Esimerkiksi Wilma-verkkopalvelu, erilaiset oppimisympäristöt ja -palvelut kuuluvat TVT-palveluihin. TVT-palvelut ovat oppilaiden, opettajien ja rehtorien saatavilla päivittäin. Koulujen olisikin tärkeää saada ohjeistusta ja tukea siihen, miten yhteistyötä kotien kanssa pystyisi edelleen kehittämään TVT:n tukemana. (Korhonen & Lavonen 2014, 132–133.)

Eräässä kehittämishankkeessa (Korhonen & Lavonen 2014) nousi monipuolisesti esille vanhempien ja opettajien kokemuksia tieto- ja viestintäteknikan käytöstä kodin ja koulun yhteistyössä. Sekä opettajat että vanhemmat kokivat TVT:n helpottavan ja nopeuttavan viestintää ja vuorovaikutusta kodin ja koulun välillä. Vanhemmat kokivat muun muassa, että luokan ja koulun tapahtumista on helpompaa olla ajan tasalla ja tieto siirtyä kodin ja koulun välillä yllättävissäkin tapauksissa nopeasti TVT:n avulla. Lisäksi vanhemmat ja opettajat nostivat esille, että TVT mahdollistaa ajan ja paikan riippumattomuuden. Hyötynä on vanhempien kokemuksen mukaan myös se, että asioita voi palata tarkistamaan myöhemmin TVT:n ansiosta. Lisäksi tieto- ja viestintäteknikka tuo varmuutta tärkeiden viestien perille menemiseen kodin ja koulun välillä verrattuna esimerkiksi paperisiin tiedotteisiin. (Korhonen & Lavonen 2014, 142.)

Viestimisen yksikanavaisuus helpottaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Esimerkiksi tilanteissa, joissa vanhemmalla on useampi lapsi samassa koulussa, yksikanavaisuudesta hyödytään erityisesti. Myös avioeroperheissä tieto- ja

viestintäteknikka mahdollistaa paperista reissuvihkoa paremmin kodin ja koulun yhteistyön toteutumisen kummankin vanhemman osalta. Tämä edellyttää, että molemmilla huoltajilla on omat tunnukset yhteistyössä käytettävään verkkopalveluun. (Korhonen & Lavonen 2014, 142–143.)

TVT:n käyttö kodin ja koulun yhteistyössä tekee koulun toiminnasta läpinäkyvämpää ja madaltaa kynnystä kommunikoimiseen vanhempien kertoman mukaan. Kuitenkin yhteistyössä käytettävien uusien toimintamallien ja käytäntöjen opettelu vaatii aikaa ja totuttelua vanhempienkin näkökulmasta. Tärkeää olisi, että vanhemmille tarjotaan mahdollisuus avun kysymiseen esimerkiksi käyttöönottoon liittyen. Myös yhteisten pelisääntöjen luominen TVT:n käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä on välttämätöntä, koska uudenlainen tapa toimia vaatii sitä. Perinteisemmät tavat toimia ovat vanhemmille tuttuja omilta kouluajoilta, mutta TVT:n käyttö voi tarvita ohjausta, opastusta, keskustelua ja uusien tapojen omaksumista. (Korhonen & Lavonen 2014, 143–145.) Cantell (2011) painottaa, että vanhempien kanssa on sovittava välineet ja keinot, joilla tiedottaminen kodin ja koulun välillä tapahtuu. Nykypäivänäkin on hyvä keskustella ja tarkistaa, onko internet ja tietokone kaikissa kodeissa käytettävissä. Aiemmin kouluissa oli käytänteenä, että opettajaan saa yhteyden soittamalla opettajainhuoneeseen. Nykyään harvoissa kouluissa opettajilla on käytössään työpuhelin, jolloin opettajan omaksi asiaksi jää, antaako henkilökohtaisen numeron oppilaiden vanhemmille. Vanhempien kanssa täytyy sopia puhelimen käytöstä ja sen rajoituksista, sillä ei voida olettaa opettajan olevan tavoitettavissa jatkuvasti. Tekstiviestit mahdollistavat puheluita paremmin ajan ja paikan riippumattomuuden. (Cantell 2011, 257–258.)

Tieto- ja viestintäteknikan käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä voi liittyä myös haasteita. Korhosen ja Lavosen (2014, 148) tutkimushankkeen mukaan vaikeudet liittyvät muun muassa teknisiin ongelmiin ja vaikeuksiin löytää etsittyä asiaa. Haasteena voi olla lisäksi kotien ja koulujen resurssit sekä tietotekniset taidot. Pohdittavaa on muun muassa siinä, onko kaikilla kouluilla ja kaikissa kodeissa laitteita tai yhdenvertaista mahdollisuutta hankkia niitä. On myös mahdollista, ettei TVT ole käytössä kotona

muista syistä. Lisäksi taidot TVT:n hyödyntämisessä ovat erilaisia vanhempien sekä opettajien joukossa. (Korhonen & Lavonen 2014, 148.) Cantell (2011, 259) muistuttaa, ettei kirjalliset tiedotteet ja sähköinen viestiminen voi korvata henkilökohtaisia tapaamisia kokonaan. Joskus kasvokkain tapahtuva keskustelu on helpoin ja aikaa säästävin ratkaisu. Pitkien sähköisten viestien kirjoittaminen vie aikaa ja asioiden hoito niiden kautta ei joka tilanteessa ole paras keino. (Cantell 2011, 259.) Rättilän (2007, 27) mukaan eri koulut ja opettajat toimivat yhteistyössä eri tavoilla. Osa huoltajista saattaa kokea, että koulunkäynnistä ja oman lapsen asioista saa vain vähän tietoa koulun suunnasta. Toiset huoltajat taas ovat sitä mieltä, että koulusta tulee jopa liikaa tiedotteita ja yhteydenottoja. Henkilökohtaiset tapaamiset ja keskustelut opettajan kanssa ovat kuitenkin useiden huoltajien mieleen ja niitä kaivataan enemmän. (Rättilä 2007, 27.)

Kodin ja koulun yhteistyömuotojen tarkoituksena on lisätä opettajien, oppilaiden ja vanhempien välistä luottamusta sekä kunnioitusta. Perinteisesti kodin ja koulun välisen yhteistyön nähdään rakentuvan yhteisten tilaisuuksien ja tapaamisien pohjalta. Nykyisin näiden perinteisten yhteistyömuotojen rinnalle on noussut vahvasti TVT, mikä mahdollistaa uudenlaisia yhteistyömuotoja sekä osallisuuden tapoja. Tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan käyttää monipuolisesti viestintään opettajien, oppilaiden sekä huoltajien välillä. TVT mahdollistaa nopean, ajasta ja paikasta riippumattoman viestinnän. TVT tukee jo olemassa olevia yhteistyön muotoja. Kaiken yhteistyön taustalla tulisi olla tarvelähtöisen hyödyntämisen huomioiminen, jotta yhteistyö olisi mahdollisimman kattavasti tukemassa oppilaan oppimisprosesseja sekä kasvua ja kehitystä. (Korhonen & Lavonen 2014, 149-150.)

1.4. Wilma-järjestelmä kodin ja koulun yhteistyössä

Wilma on osa *Visma InSchoolin* oppilashallintojärjestelmää. Visman (2020) internet-sivuilla kerrotaan, että Wilma on Suomen suosituin oppilashallinnon verkkopalvelu. Ylen artikkelissa (Köngäs 2019) on arvioitu, että Wilma on käytössä jopa 95

prosentissa Suomen kouluista. Wilma-järjestelmä on ollut jo lähes 20 vuotta käytössä Suomen kouluissa, mutta sitä on tutkittu toistaiseksi varsin vähän (Köngäs 2019). Wilmaa käytetään kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa sekä tiedottamisessa. Lisäksi Wilmaa käytetään arvioinnin tukena sekä oppilashallinnon organisoinnissa. Wilman kautta voidaan tehdä myös hakemuksia ja päätöksiä esimerkiksi oppimisen tuen asiakirjoihin liittyen. Huoltajille Wilma tarjoaa käytännön työkalun oman lapsensa koulunkäynnin seuraamiseen sekä kanavan pitää yhteyttä koulun opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. (Visma 2020.) Sajaniemi (2016, 44) toteaa, että verkkoympäristöt ovat tulleet osaksi arkipäiviä ja teknologian kehittyminen on haastanut myös koulut pohtimaan niiden hyödyntämistä. Kehitystä tulee arvioida kuitenkin kriittisesti muun muassa sosiaalisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Verkossa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa on paljon hyvää ja parhaimmillaan se tuo mukanaan ajan ja paikan riippumattomuuden sekä yhdistää ihmiset vaivattomasti. (Sajaniemi 2016, 44.) Kuusimäen (2019, 6) tutkimuksessa todetaan, että huoltajat haluaisivat kuitenkin haastavissa ja vakavissa asioissa mieluummin Wilman sijaan keskustella kasvokkain opettajan kanssa. Erityisesti erilaiset konfliktitilanteet ja terveysasiat selvitetään mieluiten ilman Wilmaa (Kuusimäki 2019, 6).

Wilma-järjestelmään on lisätty tuntimerkintöjen kirjaus, koska perusopetuslain (628/1998, 36 §, 1. mom.) mukaan epäasiallisesta käytöksestä tulee huomauttaa kirjallisesti. Tämän seurauksena negatiivisten merkintöjen käyttö Wilmassa on aiheuttanut julkista keskustelua muun muassa sosiaalisessa mediassa ja lehdistössä, sillä alkuvaiheessa suurin osa merkinnöistä oli negatiivisia. (Manner 2018; Lanki & Oinas 2018, 46.) Wilmassa on kuitenkin negatiivisten merkintöjen lisäksi mahdollisuus laittaa myös positiivisia merkintöjä ja palautetta. Oinaan, Vainikaisen ja Hotulaisen (2018) tutkimuksessa on saatu selville, että Wilmassa laitettavat tuntimerkinnät jakautuivat oppilaille epätasaisesti. Positiiviset merkinnät kasautuivat vain kymmenelle prosentille tytöistä ja pojista, mutta negatiiviset merkinnät sen sijaan pääasiassa pojille ja lisäksi erityisesti tehostetun ja erityisen tuen oppilaille (Oinas, Vainikainen & Hotulainen, 2018, 18–19). Huoltajien olisi tärkeää tiedostaa, miksi tuntikäyttämistä ja oppimista seurataan ja mihin niillä pyritään. On tärkeää pohtia tarkasti, kuinka usein huoltajille on tarpeellista tiedottaa negatiivisia asioita. Ilman positiivista

palautetta huoltajia voi uuvuttaa negatiivisen palautteen keskellä. Positiivisen palautteen antaminen on hyvä pitää tapana ja sitä kannattaa antaa oppilaalle aina, kun se on aiheellista. (Karhuniemi 2013 125–126.)

2. TUTKIMUSONGELMAT

1. Miten huoltajat käyttävät Wilma-järjestelmää kodin ja koulun yhteistyössä?
2. Miten kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii sähköisen Wilma-järjestelmän kautta huoltajien näkökulmasta?
3. Miten huoltajat suhtautuvat Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä?
4. Minkälaisia odotuksia ja kehitysehdotuksia huoltajilla on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta?

3. TUTKIMUSMENETELMÄ

Lähtökohta tämän tutkimuksen toteuttamiseen oli saada ymmärrystä kodin ja koulun yhteistyöstä huoltajien näkökulmasta, sillä koimme tämän aihealueen tulevina erityis- ja luokanopettajina ajankohtaiseksi ja tärkeäksi. Wilma-järjestelmä on ollut kodin ja koulun yhteistyössä käytössä useissa Suomen kouluissa jo 20 vuoden ajan, mutta sitä on tutkittu kuitenkin suhteellisen vähän. Lisäksi tarkoituksena oli tarkastella sähköisten viestintävälineiden käyttöä kodin ja koulun yhteistyön muotona. Wilma-järjestelmä on edelleen käytössä isossa osassa Suomen kouluista kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Siitä syystä myös tässä tutkimuksessa tarkastelimme Wilma-järjestelmän toimivuutta kodin ja koulun yhteistyössä sekä huoltajien suhtautumista siihen. Tutkimus on toteutettu laadullisin menetelmin, jolloin tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen. Tutkimuskohteena oli erään yksittäisen koulun huoltajia, jolloin tutkimusta voidaan pitää tapaustutkimuksena. Tapaustutkimukselle on tyypillistä, että pyritään kuvailemaan ilmiöitä ja tekemään tulkintoja. Siihen valitaan yksittäinen tapaus tai tilanne ja kiinnostuksen kohteena on toiminnan merkityksen ymmärtäminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 134–135, 166.) Tutkimus toteutettiin huoltajille lähetettävän sähköisen kyselyn avulla. Kyselyn toteuttamisessa hyödynnettiin Webropol-kyselytutkimustyökalua.

3.1. Tutkimusjoukko

Tutkittavien joukko koostui erään varsinaissuomalaisen koulun oppilaiden huoltajista. Koulu valikoitui tähän tutkimukseen siitä syystä, että olemme tehneet samaan kouluun aiemmin tutkimusta opettajien Wilman ja TVT:n käytöstä. Kyseisessä koulussa on noin 300 oppilasta, joten huoltajien kokonaismääränä voidaan pitää noin 600 huoltajaa. Koululla on käytössä Wilma-järjestelmä kodin ja koulun yhteistyössä. Tutkimukseen osallistuminen oli huoltajille vapaaehtoista, joten osallistujat määräytyivät huoltajien oman aktiivisuuden mukaan. Koulun oppilaiden huoltajille lähetettiin koulun rehtorin toimesta sähköisesti kysely, johon huoltajat saivat vastata. Kyselyyn oli mahdollista vastata anonymisti. Tutkimukseen osallistuvat olivat alakoulun oppilaiden huoltajia, joten heillä kaikilla oli vähintään yksi lapsi alakoulussa huollettavanaan.

Kaikki kyselyyn vastanneet otettiin mukaan tutkimukseen. Tutkimukseen osallistui lopulta 52 (N=52) huoltajaa, joista 41 (79%) oli naisia ja 11 (21%) miehiä. Huoltajat olivat iältään 25–55-vuotiaita lukuun ottamatta yhtä osallistujaa, joka oli yli 55-vuotias. Suurin osa (54%) kyselyyn vastanneista huoltajista sijoittui 35–44-vuotiaiden ikäryhmään.

3.2. Tiedonkeruumenetelmä

Tiedonkeruumenetelmänä oli sähköisesti lähetettävä kysely, jossa oli monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Kysely (Liite 1) luotiin Webropol-kyselytutkimustyökalun avulla. Sähköisessä kyselyssä oli yhteensä 18 kysymystä, joista kahdeksan oli avoimia kysymyksiä ja kolme taustakysymyksiä. Taustakysymyksinä olivat ikä, sukupuoli ja alakouluikäisten huollettavien lukumäärä. Loput seitsemän kysymystä olivat monivalintakysymyksiä. Monivalintakysymyksien avulla selvitettiin huoltajien vastauksia numeroasteikolla, kyllä/ei-väittämällä tai valmiiksi annetuilla kirjallisilla vaihtoehtoilla. Kaikkiin kysymyksiin oli mahdollista vastata anonyymisti. Kysely luotiin aiheeseen liittyvän kirjallisuuden pohjalta, jota avasimme jo johdannossa. Kysely esitettiin ennen varsinaista tiedonkeruuta 14 huoltajalla, jotka olivat eri koulusta kuin varsinainen vastaajajoukko. Myös esitestaukseen osallistuneilla huoltajilla oli käytössään Wilma-verkkopalvelu kodin ja koulun yhteistyössä. Esitestauksen vastauksia ei ole hyödynnetty tässä tutkimuksessa.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen *”Miten huoltajat käyttävät Wilma-järjestelmää kodin ja koulun yhteistyössä?”* haettiin vastauksia kysymyksillä *”Miten kodin ja koulun yhteistyö ilmenee teidän perheessänne?”*, *”Kuinka aktiivisesti käytät Wilmaa?”* ja *”Minkälaisissa tilanteissa otat yhteyttä kouluun Wilman kautta?”*.

Toiseen tutkimuskysymykseen *”Miten kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii sähköisen Wilma-järjestelmän kautta huoltajien näkökulmasta?”* pyrittiin saamaan vastauksia seuraavilla kysymyksillä: *”Miten Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön välineenä sinun mielestäsi?”*, *”Mitä kodin ja koulun yhteistyön kanavaa käytät eniten?”*, *”Mikä*

kodin ja koulun yhteistyön kanava on sinulle mieleisin?”, ”Onko Wilman käyttö aiheuttanut haasteita?” sekä ”Onko Wilmasta ollut hyötyä?”.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen *”Miten huoltajat suhtautuvat Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä?”* haettiin vastauksia seuraavien kysymyksien avulla: *”Mitä kodin ja koulun yhteistyö tarkoittaa sinun mielestäsi?”, ”Mitä ajattelet siitä, että Wilmaa/sähköisiä välineitä käytetään kodin ja koulun yhteistyössä?”, ”Miten Wilma on vaikuttanut yhteydenpitoon kodin ja koulun välillä teidän perheessänne?”* sekä *”Mitä mieltä olet Wilma-merkinnöistä?”*.

Viimeinen tutkimuskysymys oli *”Minkälaisia odotuksia ja kehitysehdotuksia huoltajilla on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta?”* ja siihen liittyivät kyselyn kysymykset: *”Minkälaisia odotuksia sinulla on kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä?”* ja *”Minkälaisia kehitysehdotuksia sinulla on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta?”*.

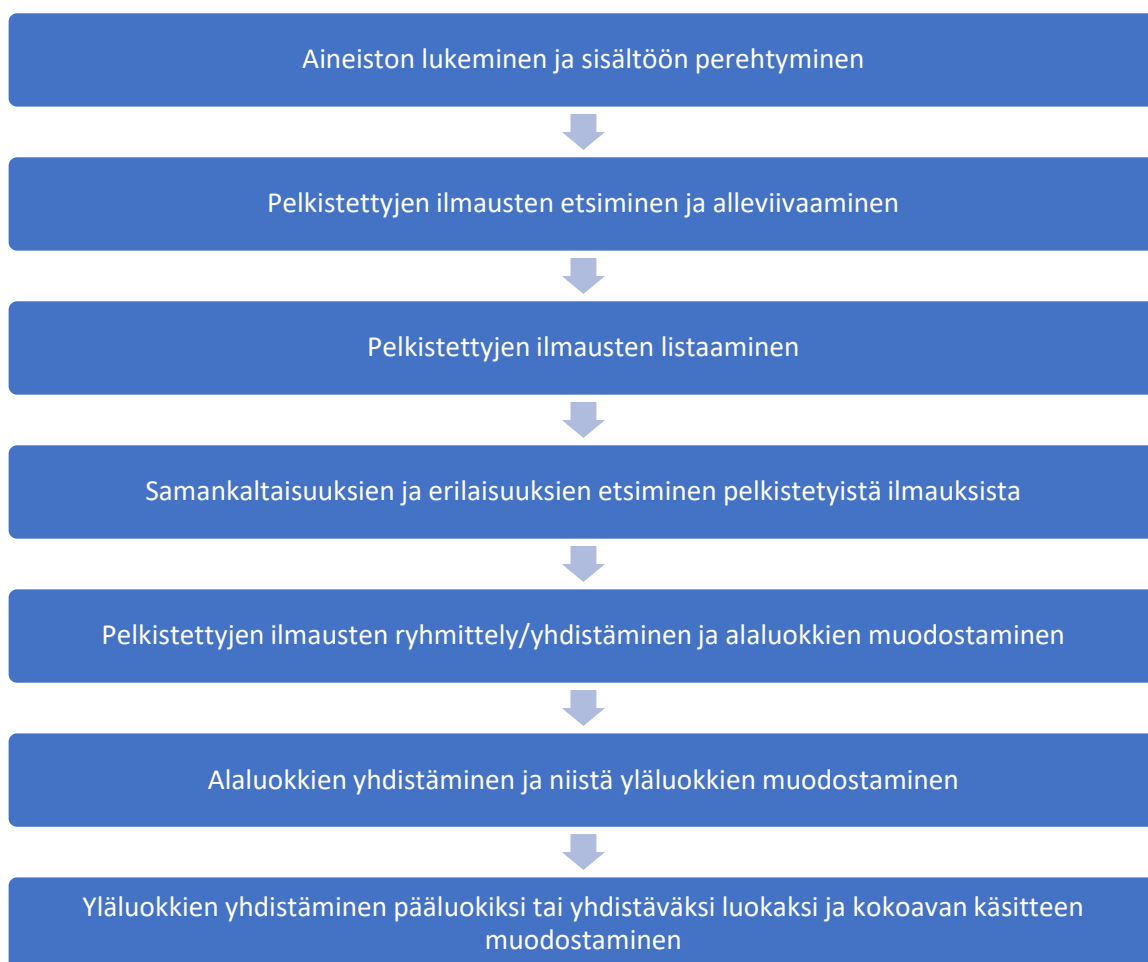
3.3. Aineiston käsittely ja analysointi

Aineistoa analysoitiin käyttäen sisällönanalyysia. Tässä analyysimenetelmässä tutkittava ilmiö kuvaillaan yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Sisällönanalyysissä on keskeistä mielekkäiden johtopäätösten tekeminen ja merkityksien etsiminen tekstistä. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 103–104.) Aineistosta pyrittiin tässä tutkimuksessa löytämään aihepiirejä, joiden perusteella saataisiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Sisällönanalyysi oli aineistolähtöistä tässä tutkimuksessa.

Alasuutarin (2011) mukaan analyysi muodostuu laadullisessa tutkimuksessa kahdesta vaiheesta, jotka nivoutuvat toisiinsa. Nämä vaiheet ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Aineiston tarkastelussa huomio kiinnittyy erityisesti kysymyksenasettelun ja teoreettisen taustan kannalta olennaisiin asioihin. Pelkistämisen vaiheessa on tarkoituksena yhdistää erilliset havainnot yhdeksi havainnoksi. Lisäksi arvoituksen ratkaisemisen vaiheessa johtolankojen ja vihjeiden

perusteella pyritään muodostamaan merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuutari 2011, 39–44.)

Sisällönanalyysissä on vaihe, jossa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaisesti. Aineistoa käsitellään mahdollisesti esille tulevien teemojen pohjalta. Teemoittelun ideana on tiettyä teemaa kuvaavien näkemyksien etsiminen aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2012, 93). Lisäksi teemoittelussa on kyse siitä, että laadullista aineistoa pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107). Tässä tutkimuksessa teemoittelua selkeytti se, että sähköinen kysely jäseni aineistoa jo valmiiksi teemojen mukaan. Teemoittelun päätteeksi löydetyistä teemoista raportoitiin yhteenveto.

Kuvio 1. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin toteuttaminen (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Kyselyn avulla saatu aineisto tulostettiin paperille, jotta vastauksien tarkastelu ja analysointi oli selkeämpää. Aineistoa kertyi kokonaisuudessaan noin kolme sivua (A4-kokoista) yhtä vastaajaa kohden eli yhteensä 156 sivua. Aineiston analysoinnin aloitimme lukemalla aineiston tarkasti läpi, jolloin aineistosta muodostui kokonaiskäsitelmä. Lukiessamme aineistoa alleviivasimme tutkimuskysymyksiä kannalta olennaiset kohdat vastauksista. Lisäksi alleviivasimme toistuvia vastauksia, jotka alkoivat muodostaa tutkimuskysymyksiin liittyviä teemoja. Luimme ja alleviivasimme aineiston erikseen ja lopuksi vertasimme havaintojemme yhdenmukaisuutta. Jos havaintomme poikkesivat toisistaan, kävimme eri näkökulmista keskustelua, luimme vastauksia uudelleen yhdessä ja muodostimme tämän jälkeen yhteisen käsityksemme asiasta. Tämän seurauksena aineiston analysointi ei ole vain yhden henkilön tulkintojen varassa, mikä lisää hieman tutkimuksen luotettavuutta.

Kyselyyn saatuja vastauksia pystyimme lukemaan Webropolin raportointiosion kautta, jossa vastaukset olivat jaoteltu kysymyksittäin. Tässä näkyvässä saman vastaajan vastauksia ei ollut mahdollista yhdistää muiden kysymysten vastauksiin, jolloin yksittäisen vastaajan kokonaiskuvan luominen oli hankalaa. Aineistoa oli tässä näkyvässä hyvä tarkastella kysymyksittäin, jolloin yksittäiseen kysymykseen näki vastauksen kaikilta vastaajilta. Webropolissa oli kuitenkin mahdollista vaihtaa näkymää myös siten, että aineisto oli järjestetty vastaajien mukaan. Tulostimme aineiston vastaajakohtaisella näkymällä, jolloin yksittäisen vastaajan tarkastelu oli helppoa esimerkiksi suhteessa taustakysymyksiin. Numeroimme vastaajat numeroilla 1–52, jolloin yksittäinen vastaaja nimettiin tämän tutkimuksen raportoinnissa esimerkiksi ”Vastaaja 6”.

Tutkimuksen analyysin ensimmäisessä vaiheessa pyrimme etsimään tuloksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Tämä tarkoitti sitä, että kävimme läpi kyselyn vastauksia niiden kysymysten osalta, jotka liittyivät ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymykseen saimme useita tuloksia kyselyn eri kysymysten vastausten kautta. Kyselyn kysymysten ja tutkimuskysymysten välistä yhteyttä esitimme jo kappaleessa 3.2. *Tiedonkeruumenetelmä*.

Kyselyn avoimien kysymysten vastauksista on poimittu tuloksiin oleellisia tietoja tutkimuskysymysten kannalta. Useissa kohdissa laskimme avoimien kysymysten vastauksista tiettyjen mainintojen lukumääriä. Esimerkiksi kyselyn kysymyksessä *Miten kodin ja koulun yhteistyö ilmenee teidän perheessänne?* kyselyyn vastanneet huoltajat olivat muun muassa kertoneet, kuka on perheen yhteydenpitäjä kouluun. Poimimme siis avoimesta vastauksesta mainitun yhteydenpitäjän (esimerkiksi äiti). Tämän jälkeen ryhmittelimme vastaukset kategorioihin (esimerkiksi äiti, isä, molemmat huoltajat) ja laskimme, kuinka monta mainintaa tuli kuhunkin kategoriaan. Tämän menettelyn kautta saimme tulokseksi, kuka yleisimmin kyselyyn vastanneiden huoltajien mukaan pitää yhteyttä kouluun.

Kyselyn monivalintakysymysten vastauksia pystyimme tarkastelemaan Webropol-työkalun kautta. Webropol-työkalussa monivalintakysymysten vastaukset on raportoitu sekä lukumäärin että prosentein. Webropol-työkalun näkymästä oli selkeästi nähtävissä analysoitavat tulokset. Pystyimme myös tarkastelemaan lukumäärien suhteita toisiinsa.

Seuraavassa esimerkissä (Taulukko 1) esitetään laadullisen aineiston luokittelua. Taulukkoon 1 on otettu muutamia esimerkkejä eri pääluokista, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiimme. Tutkimuskysymyksiä kannalta olennaiset alkuperäiset ilmaisut aineistosta on muutettu pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Pelkistetyistä ilmauksista pystyimme etsimään samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia sekä laskemaan niiden määriä. Pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin ja niistä muodostettiin alaluokkia. Alaluokat yhdistettiin lopulta yläluokiksi, jotka koottiin pääluokan alle tuloksiksi. Kuvio 1 kuvaa analyysin etenemisjärjestystä ja taulukossa 1 on esimerkki sen toteuttamisesta.

TAULUKKO 1. Esimerkki laadullisen aineiston luokittelusta.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
"Sieltä kautta olemme saaneet kaiken keskeisimmän tiedon"	Tiedon saanti	Tiedottaminen	Wilman hyödyt	Wilman toimivuus
"Joskus tulee viestejä joita ei ole tarkoitettu minulle"	Viesti väärälle henkilölle	Tietoturva	Wilman aiheuttaneet haasteet	Wilman toimivuus
"Merkinnät osin turhia, aiheuttavat ajoittain sisarusten välillä pahaa mieltä, kun toisen opettaja ei käytä merkintöjä juuri ollenkaan ja toinen saa positiivista palautetta monta kertaa viikossa."	Opettajissa eroja merkintöjen laittamisessa	Huoltajien mielipide tunti-merkintöjen käyttöön	Wilma-merkinnät huoltajien kokemana	Huoltajien suhtautuminen Wilmaan
"Kehitysehdotus esim. kotitehtävät ylös Wilmaan päivit- täin, jotta myös koti pystyy seuraamaan oppilaan motivaatiota ja suoriutumista."	Läksyt Wilmaan	Tiedottaminen	Wilman käyttöön liittyvät kehitysehdotukset	Huoltajien kehitysehdotukset

4. TULOKSET

Esittelemme seuraavissa luvuissa huoltajille lähetetyn sähköisen kyselylomakkeen vastauksia. Luvut on otsikoitu tutkimuskysymyksiensä pohjalta. Seuraavat luvut ovat *kodin ja koulun yhteistyö ja huoltajien Wilman käyttö, Wilman toimivuus kodin ja koulun yhteistyössä, huoltajien suhtautuminen Wilman käyttöön sekä huoltajien odotuksia ja kehitysehdotuksia kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta*. Näiden lukujen kautta pyrimme saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiimme.

4.1. Huoltajien Wilman käyttö kodin ja koulun yhteistyössä

Huoltajat (N=52) saivat kertoa, kuka on perheen yhteydenpitäjä kouluun kysyttäessä ”*miten kodin ja koulun yhteistyö ilmenee perheessänne*”. Huoltajista 30 vastasi, että yhteydenpitäjä kouluun on äiti. Yksi äideistä kertoi olevansa yksinhuoltaja, jolloin äiti myös hoitaa kaiken yhteydenpidon koulun kanssa. Viidessä perheessä isä hoitaa yhteydenpidon koulun kanssa. Eräässä perheessä isä on ainoa huoltaja, joten yhteydenpito on luonnollisesti hänen vastuullaan.

Huoltajista 13 kertoi, että perheen molemmat vanhemmat hoitavat yhteydenpitoa. Kuitenkin näistä perheistä viidessä toinen huoltajista on enemmän tai useammin yhteydessä koulun kanssa verrattuna toiseen huoltajaan. Kahdeksan huoltajaa kertoi, että yhteyttä kouluun pitää kumpikin vanhempi tasapuolisesti.

Neljästä vastauksesta ei käynyt ilmi ollenkaan, kuka perheen yhteydenpitoa hoitaa koulun kanssa. Vastauksien perusteella on pääteltävissä, että kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa äiti on aktiivisemmin osallisena isään verrattuna. Huomioitavaa vastauksissa oli se, että vain 25 % (N=52) kyselyyn vastanneista huoltajista kertoo kodin ja koulun yhteydenpitoa hoitavan molemmat huoltajista.

Kyselyyn vastanneista huoltajista (N=52) suurin osa (n=43) ilmoitti käyttävänsä Wilmaa aktiivisesti, sillä 22 huoltajaa kertoi käyttävänsä Wilmaa useammin kuin viisi

kertaa viikossa ja 21 huoltajaa kertoi käyttävänsä Wilmaa 2–5 kertaa viikossa. Harvemmin kuin kerran viikossa Wilmaa käyttäneitä huoltajia oli kyselyyn vastanneista kuusi ja kerran viikossa Wilmaa käytti kolme huoltajaa. Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että kyselyyn vastanneet huoltajat käyttävät ja seuraavat Wilmaa pääasiassa suhteellisen aktiivisesti.

Kyselyn vastaajilta kysyttiin, ”*minkälaisissa tilanteissa otat yhteyttä kouluun Wilman kautta*”. Näiden vastauksien kautta saatiin selville, minkälaisiin asioihin huoltajat käyttävät Wilmaa kodin ja koulun yhteistyössä. Eniten kyselyyn vastanneet huoltajat (N=52) käyttävät Wilmaa poissaolojen ja sairastumisien ilmoittamiseen, sillä 33 huoltajaa mainitsi näistä toisen tai molemmat vastauksessaan. Huoltajista 22 mainitsi, että lapsen kouluun liittyvissä asioissa otetaan yhteyttä kouluun tai opettajaan Wilma-viesteillä. Huoltajat muun muassa tiedottavat, informoivat, kysyvät asioita, vastaavat opettajan lähettämään viestiin tai antavat palautetta opettajalle Wilma-viestien välityksellä. Kolmanneksi eniten mainintoja sai loma-anomukset, sillä 17 huoltajaa kertoi anovansa lomaa Wilman kautta. Muutamissa vastauksissa tuli ilmi, että Wilmaa käytetään myös kiusaamiseen liittyvien asioiden tiedottamiseen (n=5), läksyjen kyselyyn tai katsomiseen (n=3), oppilashuollon (n=1), terveydenhoitajan (n=4), kuraattorin (n=1), psykologin (n=1), rehtorin (n=1) tai koulukeittiön tavoittamiseen (n=1). Huoltajista (N=52) seitsemän ei eritellyt vastauksiaan, vaan kertoi ottavansa kouluun yhteyttä Wilman kautta kaikissa asioissa. Yhdessä vastauksessa tuli ilmi huoltajan epäluottamus Wilman tietoturvaan kohtaan, jolloin huoltaja ei halua käyttää Wilmaa salassa pidettävien asioiden hoitamiseen.

– – *jos kyseessä on terveyteen tai muuhun sellaiseen tietoon joka on ns. Salassa pidettävä yms. Hoidan asian puhelimitse sillä wilmassa tulee silloin tällöin viestejä joita ei ole tarkoitettu minulle joten wilman tietoturva joko käytöstä johtuvasta tai softasta johtuen ei herätä luottamusta tietoturvasta. (Vastaaaja 18)*

4.2. Wilman toimivuus kodin ja koulun yhteistyössä huoltajien näkökulmasta

Kyselyyn vastanneista huoltajista (N=52) 46 vastasi kysymykseen ”miten Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön välineenä sinun mielestäsi” asteikolla 1–5 (1 ”Huonosti”, 5 ”Hyvin”) arvolla 4 (n=19) tai 5 (n=27). Tämän perusteella voidaan todeta, että 88% kyselyyn vastanneista huoltajista ajattelee Wilman toimivan hyvin kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Kolme huoltajaa vastasi arvolla 3 ja kolme huoltajista antoi arvon 2. Kaikista saaduista arvoista vain arvo 2 viittaa Wilman toimivan huonosti.

Taulukko 2. ”Miten Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön välineenä sinun mielestäsi?”

	1	2	3	4	5		Medi- aani	Keskiarvo
Huonosti	0	3	3	19	27	Hyvin	5	4,35
	0%	5,77%	5,77%	36,54%	51,92%			

Kyselyyn vastanneista huoltajista 51 (N=52) kertoi käyttävänsä eniten Wilmaa kodin ja koulun yhteistyön kanavana. Vain yksi huoltajista kertoi käyttävänsä enemmän puhelimella soittamista yhteydenpitoon. Toiseksi yleisin yhteydenpitoon käytetty kanava oli tekstiviesti opettajalle (n=20). Vähiten käytössä oli paperinen tiedote (n=11) ja sähköposti (n=19).

Kyselyssä kysyttiin myös mieleisintä yhteistyön kanavaa. Vastanneista huoltajista 40 (N=52) piti Wilmaa mielekkäimpänä kodin ja koulun yhteistyön kanavana. Myös soitto puhelimella (n=4), keskustelu kasvokkain (n=3), sovittu tapaaminen (n=2), tekstiviesti (n=1), vanhempainillat (n=1) ja paperinen tiedote (n=1) nousivat muutamien vastaajien mukaan mielekkäimmiksi yhteistyön kanaviksi. Sähköposti ja paperinen tiedote

oli suurimman osan (n=22) mukaan vähiten mielekkäin. Toiseksi mielekkäimpinä yhteistyön kanavina oli kyselyyn vastanneiden mukaan tekstiviesti (n=11) ja keskustelu kasvokkain (n=14).

Kysymyksellä ”*Onko Wilmasta ollut hyötyä?*” kartoitettiin huoltajien mielipiteitä Wilman hyödyllisyydestä. Vain kaksi vastaajaa kertoi, ettei Wilmasta ole ollut hyötyä. Kyselyyn vastanneista huoltajista 96% (n=50) vastasi Wilmasta olleen hyötyä. Huoltajat saivat lisäksi kertoa, minkälaista hyötyä Wilmasta on ollut. Asioista tiedottaminen ja informointi mainittiin 22 kertaa vastauksissa. Keskenään lähes yhtä paljon mainintoja sai nopeus (n=14) ja helppous (n=15) asioiden hoitamisessa ja tiedon saamisessa Wilman kautta. Kuusi huoltajaa mainitsi hyödyksi sen, että tieto pysyy hyvin tallessa Wilmassa ja sen voi myös tarkistaa sieltä myöhemmin. Lisäksi hyödyksi koettiin Wilman mahdollistama ajan ja paikan riippumattomuus, mikä tuli esille kolmen huoltajan mainitsemana.

Wilma on aiheuttanut osalle huoltajista myös haasteita. Kyselyssä kysyttiin, ”*onko Wilman käyttö aiheuttanut haasteita*”, johon noin 23% (n=12) kyselyyn vastanneista huoltajista vastasi ”*kyllä*”. Huoltajat kertoivat haasteiksi hyvin erilaisia asioita. Kaksi huoltajista totesi, että asioiden löytäminen Wilmasta on haastavaa. Wilmaan kirjautumisessa ja käyttöönotossa on ollut haasteita kolmella huoltajalla. Älypuhelimien sovelluksen kanssa on ollut haasteita kahdella huoltajalla. Useamman lapsen huoltaja toi esille haasteen, ettei ehdi reagoimaan Wilman kautta tulleisiin informaatioihin tietomäärän ollessa valtava. Eräs eronnut vanhempi kertoi jääneensä yksin vastuuseen kodin ja koulun yhteydenpidosta Wilman kautta, koska toinen vanhemmista ei aktivoi Wilma-tunnuksia. Yksi huoltaja toi esille myös tietoturvaan liittyvän haasteen, sillä Wilmassa on tullut hänelle kuulumattomia viestejä. Loput noin 77 % (n=40) huoltajista kertoi, ettei Wilman käyttö ole aiheuttanut haasteita.

4.3. Huoltajien suhtautuminen Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä

Kyselymme vastaajat ovat selkeästi jaoteltavissa kolmeen kategoriaan, jotka ovat positiivisesti, neutraalisti ja negatiivisesti Wilmaan suhtautuvat huoltajat. Tutkimuksemme osallistuneista huoltajista (N=52) lähes 70% suhtautui positiivisesti Wilma-järjestelmään ja Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä. Näiden huoltajien vastauksissa Wilma-järjestelmää keuhuttiin. Positiivisesti suhtautuneista huoltajista (n=36) useat kuvailivat Wilmaa hyväksi, helpoksi ja nopeaksi välineeksi kodin ja koulun yhteistyössä.

Hyvä asia. Tieto kulkee nopeasti ja on käytettävissä silloin kuin itselle sopii. (Vastaaja 17)

Se helpottaa yhteydenpitoa ja madaltaa kynnyistä ottaa yhteyttä. (Vastaaja 21)

Hyvä asia. Helppoa ja nopeaa viestintää. (Vastaaja 22)

Kuuluu nykypäivään ja on kätevä tapa viestiä. Yhteydenpito on sujuvaa. (Vastaaja 28)

Kyselyyn vastanneista huoltajista 11 suhtautui Wilmaan neutraalisti. Neutraalisti suhtautuneiden huoltajien vastauksissa Wilmaa ei erityisesti keuhuttu, mutta ei kritisoituakaan.

Hyvä että on joku järjestelmä. Ei lisää eikä vähennä innokkuutta. (Vastaaja 1)

Ok. On nykyaikaan päivitetty reppuvihko, joka minulla oli käytössä 1980-luvulla. (Vastaaja 2)

Viisi huoltajaa suhtautui Wilmaan negatiivisesti kyselyn vastauksien perusteella. Negatiivisesti Wilmaan suhtautuneista kolme vastasi myös kysymykseen ”miten Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön välineenä sinun mielestäsi” asteikolla 1–5 (1 ”Huonosti”, 5 ”Hyvin”) arvolla 2.

Koen tämän wisman vaan kankeaksi ja huonoksi. (Vastaaja 16)

En pidä siitä. Myös itse Wilma on sekavasti toteutettu. (Vastaaaja 15)

Wilma on käyttöliittymältään kankea ja hankala käyttää, sinänsä hoitaa asiansa jotenkuten. Käyttöliittymä on 90-luvulta. (Vastaaaja 13)

Yhden huoltajan (vastaaaja 12) mukaan Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön väli-
neenä hyvin (asteikko 1–5, arvo 5 ”Hyvin”), mutta huoltaja ei kuitenkaan pidä Wil-
masta ja hänen mielestään ”ohjelma on kökkö ja tökkii”. Vastauksista on tulkittavissa
ristiriitaisuus.

Kyselyssä kysyttiin myös huoltajien suhtautumista Wilma-merkintöihin kysymyksellä
”Mitä mieltä olet Wilma-merkinnöistä?”. Kyselyyn vastanneista huoltajista 20 kertoi,
että Wilma-merkinnät ovat hyviä, hyödyllisiä tai aiheellisia. Näiden huoltajien mukaan
merkintöjen kautta saa lapsesta tärkeää tietoa koulunkäyntiin liittyen.

*Hyödyllisiä, kuulen mielelläni lapsen koulukuulumisia. Merkinnöistä keskustellaan joka
kerta kotona, useimmiten ovat positiivisia, jolloin lapsi saa myös kotona kehuja hyvin
menneestä päivästä. Jos palaute on negatiivinen, niin asia käydään läpi kotona ja poh-
ditaan, miten seuraavan kerran asia hoituisi paremmin. (Vastaaaja 28)*

*Kyllä merkinnät hyviä ovat. Ne antavat jonkinlaista kuvaa lapsen käyttäytymisestä kou-
lussa varsinkin, jos lapsi ei kotona tahdo itse kertoa miten koulussa menee. (Vastaaaja
51)*

*Kaikenlaiset merkinnät ovat hyviä, koska siitä saa kokonaiskuvan lapsen toiminnasta
koulussa. (Vastaaaja 52)*

Wilma-merkintöjen kautta saatu positiivinen palaute on hyvä ja tärkeä asia joidenkin
huoltajien (n=12) mielestä. Positiivisen palautteen ajateltiin muun muassa kannusta-
van lasta ja olevan tärkeää lapsen itsetunnon kannalta. Positiivinen palaute sai myös
vanhemmat kehuaan lastaan.

Jos Wilma toimii vain rikoslistana eli tulee pelkästään negatiivisia merkintöjä ei se aja asiaansa. Myös hyvät merkinnät on tärkeitä lapsen itsetunnon kannalta. Lapseni opettaja onneksi huomioi hyvät asiat ja ne tulee aina wilmaan (Vastaaaja 34)

Vanhemmille todella tärkeää tietoa. Ihanaa saada omasta lapsesta positiivista palautetta kesken päivää. (Vastaaaja 37)

Positiivinen palaute kannustaa lasta paljon. (Vastaaaja 9)

Huoltajista kymmenen toi esille, että opettajissa on eroja Wilma-merkintöjen käytön suhteen. Huoltajien mukaan osa opettajista on todella aktiivisia merkintöjen laittamisessa ja osa taas ei laita merkintöjä juuri lainkaan. Myös positiivisten ja negatiivisten merkintöjen käytössä on erilaisia toimintatapoja opettajien välillä huoltajien kertoman mukaan. Huoltajat kaipasivat opettajille yhtenäisempää linjaa ja toimintatapaa merkintöjen käytön suhteen. Osa huoltajista koki, että opettajien väliset erot Wilma-merkintöjen käytössä johtaa epäreiluun kohteluun oppilaiden välillä. Kaksi huoltajaa toi lisäksi ilmi, että Wilma-merkinnät ovat aiheuttaneet vertailua muun muassa sisarus-ten välillä.

Pienet negatiiviset saattaa jäädä harmittamaan. Positiiviset tietysti kannustaa. Eri opettajilla erilainen tyyli käyttää wilmaa, merkinnät eivät voi milloinkaan olla tasapuolisia. Jääkö keskitason tyypit vailla huomiota kokonaan. (Vastaaaja 4)

Puuttuu yhtenäiset kriteerit eli kovin paljon kiinni opettajasta, että miten merkintöjä käyttää. (Vastaaaja 13)

Liikaa merkintöjä, varsinkin yhdeltä opettajalta pelkkää negatiivista ja samaan aikaan kaikilta muilta opettajilta positiivista - ei voi kuin ihmetellä, menee oppilaidenkin oikeustajun yli epäreilu kohtelu tasapuolisuuden sijaan! (Vastaaaja 10)

On myös niin, että riippuu hyvin paljon opettajasta kuinka paljon positiivista merkintää tulee. Toiset eivät välttämättä laita yhtään merkintää. Tämä tietysti aiheuttaa välillä vertailua esim. saman perheen lasten kesken. (Vastaaaja 21)

Wilma-merkintöjen määrä jakoi huoltajien mielipiteitä. Kahdeksan huoltajaa oli sitä mieltä, että merkinnät ovat turhia pienistä asioista. Lisäksi yhdeksän huoltajaa mainitsi, että merkintöjä on hyvä antaa maltillisesti ja vain tarvittaessa.

Merkintöjä tehdään naurettavan pienistä asioista, joista ei aikaa ennen Wilmaa olisi tehty. Aiheelliset merkinnät on hyviä, koska tällöin asiat tulee huomioitua myös kotona lasten ja vanhempien välillä. (Vastaja 13)

Lapsemme opettaja ei laita turhia wilma-merkintöjä, vaan hän käyttää niitä harvoin/vain tarpeen niin vaatiessa. Mielestäni jokaisesta pikku myöhästymisestä tai kynän unohtamisesta ei tarvita wilma-merkintää ja lapseni opettaja on samaa mieltä. Hän laittaa merkinnän vasta, jos joku asia on tapahtunut toistuvasti ja kodin on hyvä olla siitä tietoinen. (Vastaja 35)

Yhden huoltajan mielestä merkintöjä annetaan jopa liikaa. Päinvastainen mielipide oli kuitenkin kahdella huoltajalla, joiden mukaan merkintöjä annetaan liian vähän. Tämän lisäksi viiden huoltajan mielestä varsinkin positiivisia Wilma-merkintöjä ja positiivista palautetta voisi antaa enemmän. Samaan asiaan liittyen kolme huoltajaa mainitsi, että Wilma-merkintöjä käytetään liikaa negatiivisessa mielessä.

Merkintöjä ei tarvitse olla liikaa. Jokaisesta pikku-asiasta on turha tehdä merkintää (Vastaja 16)

laitetaan liian vähän merkintöjä. Saisi laittaa niin positiivisia kuin negatiivisia. katson mielelläni wilma-merkintöjä ja on helppo tarkistaa, kun tieto näkyy mobiililaitteissa. (Vastaja 32)

Mielestäni olisi tärkeää saada positiivista ja kannustavia palautteita enemmän. Lapselteni on tärkeää että häntä kehuaan myös ja annetaan positiivista palautetta. (Vastaja 23)

Positiiviset asiat unohdetaan laittaa. Joko tulee vain tiedotteita koululta tai koti kirjoittaa sattuneista ikävistä asioista mutta muuten on aika hiljaista. Olisi kiva saada iloisia asioita Wilman kautta kuulla arjesta koulussa myös opettajalta (Vastaja 39)

Merkintöjä käytetään liikaa negatiivisessa mielessä. Lapseni opettaja antaa negatiivisen merkinnän jokaisesta opiskeluvälineen unohduksesta ja läksyjen tekemättömyydestä. Hän käyttää omien sanojensa mukaan niitä omina muistiinpanoinaan. Positiivisen merkinnän saa vain poikkeuksellisen positiivisesta toiminnasta. Näin oppilaille, joiden toiminta ja koulumenestys on hyvää, on silti paljon enemmän negat. kuin positiivisia merkintöjä. (Vastaja 20)

Huoltajista kaksi ei osannut sanoa mielipidettä Wilma-merkintöihin liittyen. Lisäksi neljä huoltajaa kertoi, ettei ole saanut Wilma-merkintöjä tai se ominaisuus ei ole käytössä. Kolmelle huoltajalle merkintöjen tarkoitus on epäselvä, jolloin merkinnät eivät anna huoltajille kunnollista informaatiota.

En ole niihin kunnolla perehtynyt, enkä ole niitä niin näppärästi sieltä edes löytänyt. Ensimmäinen vuosi meni varmaan kokonaan ohi, niin etten ollut tajunnut sinne tulevan mitään esim. "kiitos aktiiviselle oppilaalle" merkintöjä. Merkinnät tuntuvat ympäriryö-reiltä eikä niissä saa oikeasti kontaktia opettajaan. (Vastaja 15)

Itselläni ei ole kokemusta negatiivisista merkinnöistä, esim. tunnin häirintä. Ei ole järkevää että lapsi saa merkintöjä peräjälkeen eikä asialle tehdä mitään. Positiivisista merkinnöistä sen sijaan on kokemusta. Aina lapsi ei tiedä, mistä positiivinen palaute on tullut. Enkä tiedä mikä tarkoitus merkinnällä silloin on. (Vastaja 21)

Pelkkä positiivinen palaute ilman saatesanoja ei ole informatiivinen. (Vastaja 5)

Wilma-merkinnät ovat huoltajien (n=3) kertoman mukaan aiheuttaneet myös haasteita ja negatiivisia kokemuksia. Opettajien laittamien Wilma-merkintöjen laatu ja määrä on vaikuttanut muun muassa oppilaiden itsetuntoon ja aiheuttanut mielipahaa. Jos Wilman kautta tulee pääasiassa negatiivisia merkintöjä ja positiiviset merkinnät jätetään laittamatta, voi lapsi saada vääristyneen käsityksen itsestään ja pahoittaa mielensä.

Lapselle on tullut negatiivinen asenne opettajaa kohtaan ja kuvitelma, että hän olisi huono oppilas. 1-2 luokalla opettaja (eri kuin nykyään) oli tuskin lainkaan yhteydessä. Noin viisi viestiä vuodessa. Ei tullut merkintöjäkään, muttemme lainkaan tienneet miten koulussa menee. (Vastaja 20)

Merkinnät osin turhia, aiheuttavat ajoittain sisarusten välillä pahaa mieltä, kun toisen opettaja ei käytä merkintöjä juuri ollenkaan ja toinen saa positiivista palautetta monta kertaa viikossa. (Vastaaaja 26)

Kerran oli kyllä tapaus, että saatiin poissaoloviesti lapsesta. Oltiin todella huolissamme, ennen kuin saatiin lopulta opettaja kiinni, ja selvisi että lapsi oli turvallisesti koulussa, ja poissaolomerkintä piti olla toisella oppilaalla. (Vastaaaja 43)

4.4. Huoltajien odotuksia ja kehitysehdotuksia kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta

Sähköisessä kyselyssä kysyttiin huoltajilta odotuksia sekä kehitysehdotuksia kodin ja koulun yhteistyöhön liittyen. Kysymykset olivat ”*minkälaisia odotuksia sinulla on kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä?* ja ”*minkälaisia kehitysehdotuksia sinulla on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta?*”.

Sähköisen kyselyn vastauksista nousi esiin erilaisia teemoja liittyen huoltajien odotuksiin kodin ja koulun yhteistyöstä. Huoltajien vastausten perusteella kodin ja koulun yhteistyöltä odotetaan vahvimmin avoimuutta (n=16) ja asioista tiedottamista ajantasaisesti (n=16). Vastauksista nousi esille, että yhteistyön odotetaan olevan oppilaslähtöistä. Useat huoltajat odottavat myös mutkatonta (n=5), matalan kynnyksen yhteydenpitoa puolin ja toisin kodin ja koulun välillä aina tarpeen niin vaatiessa (n=8).

Odotan luotettavuutta, ajantasaisuutta ja rehellisyyttä. Asioista pitää voida puhua suoraan. (Vastaaaja 42)

Myönteinen, avoin, kehittävä ja eteenpäin suuntaava, oppilaslähtöinen yhteistyö. (Vastaaaja 41)

Sen tulisi olla mutkatonta ja avointa. Pitäisi voida ottaa yhteyttä matalalla kynnyksellä erilaisista asioista. (Vastaaaja 26)

Että yhteydenpito olisi mutkatonta ja turhat byrokraattiset kiemurat eivät häiritsisi kommunikointia. Toivon myös että opettaja voisi oikeasti sanoa ääneen mikä mättää missäkin. Nyt opettajilta on viety paljon oikeuksia sanoa / tehdä asioita. Mielestäni välitön tavoitettavuus olisi kouluaikana tärkeää (esim. äkillisissä sairaustapauksissa, onnettomuuden sattuessa tms). (Vastaja 15)

Lisäksi toiveiden ja mielipiteiden kuuntelua (n=6) sekä asioihin tarttumista sekä reagoimista myös hankalissa asioissa (n=4) odotetaan huoltajien vastausten perusteella. Osa huoltajista vastasi odottavansa myös kunnioitusta (n=2), luottamusta (n=5), rehellisyyttä (n=1) ja rakentavaa keskustelua kodin ja koulun yhteistyössä (n=1).

Vanhemmilla pitää olla mahdollisuus olla yhteydessä kouluun ja heillä pitää olla tunne, että heitä ja heidän toiveitaan kuullaan. Koululla pitää myös olla uskallusta ja aikaa olla vanhempiin yhteydessä tarpeen niin vaatiessa. (Vastaja 35)

Että asioihin reagoidaan ja järjestetään tarvittaessa aikaa. Reagoidaan vakaviin asioihin niiden edellyttämällä tavalla. (Vastaja 39)

Luotettavuus ja asioihin tarttumista mm. hankalissakin tapauksissa. (Vastaja 29)

Aika-ajoin tiedotettavia asioita, mitä koulussa tehdään ja mitä on tehty tai tapahtunut, avointa keskustelua, vähintään 2 kertaa vuodessa tapaamista, molemmin puolin toistensa kuuntelemista ja kunnioittamista. (Vastaja 40)

Kolme huoltajaa piti odotuksena kasvokkain tapahtuvia tapaamisia ja painotti, ettei niitä pidä unohtaa sähköisen viestimisen vuoksi.

Vanhempain illoista ja -keskusteluista on hyvä pitää kiinni. Myös koulupäivä, jolloin vanhemmat ovat tervetulleita myös kouluun on hyvä. (Vastaja 7)

Vastausten perusteella neljä huoltajaa odottaa, ettei kotia velvoiteta turhaan tai anneta ylimääräisiä velvollisuuksia kodille.

Avoin yhteys on koulun ja kodin välillä hyvä olla, mutta ei rasittavia velvoitteita puolin ja toisin. (Vastaaaja 17)

Sellaisia odotuksia, että vanhempia tiedotetaan ja kysytään mielipidettä asioihin. Ei kuitenkaan vaadita sen kummempaa panosta koulun toimintaan. (Vastaaaja 21)

Kyselyssä huoltajilta kysyttiin, *minkälaisia kehitysehdotuksia heillä on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta*. Kehitysehdotukset jakautuivat kolmeen eri kategoriaan, jotka ovat käyttöliittymään liittyvät ehdotukset, Wilman käyttöön liittyvät ehdotukset ja ei ehdotuksia. Kyselyyn vastanneista huoltajista (N=52) 21 vastasi kehitysehdotuksia koskevaan kysymykseen, ettei heillä ole mitään kehitysideoita tai ovat jo nyt tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön Wilman kautta. Useat huoltajat olivat antaneet erilaisia kehitysehdotuksia Wilman käyttöliittymään liittyen. Wilman viestitoimintoihin kaivattiin muun muassa viestien välittämiseen, etsimiseen, merkitsemiseen, ajastamiseen ja poistamiseen liittyviä toimintoja. Wilman visuaalisuuteen, helpokäyttöisyyteen ja selkeyteen toivottiin myös kehittämistä. Näiden asioiden kehittämisen uskottiin jopa lisäävän huoltajien myönteisyyttä Wilmaa kohtaan. Kaksi huoltajaa toi kehitettävänä ideana esille kuvien laitto ominaisuuden Wilmaan.

Wilmaan olisi kiva saada kuvia esim. luokkaretkistä ja päivittäisestä toiminnasta (teemapäivät, synttärit jne.) (Vastaaaja 52)

Huoltajilta tuli kehitysehdotuksia myös Wilman käyttöön liittyen. Useamman (n=5) vastauksen perusteella kävi ilmi, että huoltajat toivovat keskittymistä enemmän positiivisiin asioihin negatiivisten sijaan. Tämä asia tuli lisäksi esille monessa muussakin kohdassa kyselyn vastauksista kuin vain kehitysehdotuksia kysyttäessä.

Ei liikaa pelkkiä negatiivisia merkintöjä, muuten iskee ahdistus! (Vastaaaja 48)

Oppilaan kannustamista ja positiivista huomiota tulisi lisätä. (Vastaaaja 12)

Wilman pitäisi vahvistaa positiivisuudella oppilaiden itsetuntoa ja motivaatiota. (Vastaaaja 20)

Opettajien toiminta Wilman käytön suhteen sai huoltajilta myös kehittäviä ehdotuksia. Yhtenäisempi linja esimerkiksi viestimisen ja Wilmaan laitettavien merkintöjen osalta oli kolmen huoltajan kehitysehdotuksissa. Lisäksi tämä sama toive tuli esille myös muutamilta muilta kyselyyn vastanneilta huoltajilta kysyttäessä ”*Mitä mieltä olet Wilma-merkinnöistä?*”.

Opettajilla pitäisi olla koulussa jollain tavalla yhtenäistetyt periaatteet Wilman käyttöön ja hyödyntämiseen. (Vastaja 13)

Jokainen opettaja viestii Wilmassa tyylillään (joku ilmoittaa ihan kaikesta, joku vain joskus jostain) ja perheeltä vaatii hetken totutella kunkin opettajan tapaan. Ehkä opettajien välisiä eroja voisi koulun puolesta yhtenäistää pienellä ohjeistuksella, jolloin koulun viestintäkulttuuri olisi yhtenäisempi. (Vastaja 17)

Myös tiedottamiseen liittyen annettiin kehitysehdotuksia. Kaksi huoltajaa toi esille, että informaatiota lapsen kouluasioista halutaan mieluummin hyvissä ajoin ja etukäteen kuin jälkikäteen raportoituna. Kaksi huoltajaa antoi kehitysehdotukseksi, että tiedottamisessa olisi tärkeää keskittyä olennaiseen ja jättää turhat asiat pois. Lisäksi ehdotettiin myös selkeämpää viestintää esimerkiksi tiedotteiden pituuden ja fontin osalta, jolloin olennaiset asiat olisivat helpommin ja nopeammin luettavissa tiedotteista.

Asiallista ja tärkeää tietoa pitää jakaa. Jos oppilas on unohtanut historian vihon, ei siitä välttämättä tarvitse huoltajalle ilmoittaa, vaan keskustella asia oppilaan kanssa. (Vastaja 14)

Tiedotteet saisivat olla lyhyempiä. Ranskalaisin viivoin riittää. (Vastaja 37)

Wilman etusivulle yksittäiset huoltajat kaipasivat tiedotteen työ- ja loma-ajoista sekä lukujärjestyksen, joka päivitetään myös poikkeustilanteissa. Myös koulun järjestämisestä kerhoista eräs huoltaja toivoi lukujärjестystä, jotta huoltajana olisi helpompi nähdä päivittäiset kerhotarjonnat. Neljä kyselyyn vastannutta huoltajaa toivoi, että läksyt merkattaisiin Wilmaan. Perusteluina läksyjen merkitsemiselle oli muun muassa

sairastapauksissa helppo tiedonsaanti ja erityisesti ensimmäisillä luokilla huoltajat haluavat olla vahvemmin perillä lapsen kouluasioista.

Kehitysehdotus esim. kotitehtävät ylös Wilmaan päivittäin, jotta myös koti pystyy seuraamaan oppilaan motivaatiota ja suoriutumista. (Vastaja 33)

Toisaalta yksi huoltaja toi esille huolen lapsen vastuun uupumisesta, jos huoltajat ja opettaja hoitavat lapsen asioita liikaa Wilman välityksellä. Yksi huoltaja toi kehitysehdotuksissa esille, että Wilman lisäksi kaivataan myös henkilökohtaisia kontakteja.

Wilma on hyvä renki mutta huono isäntä. Henkilökohtainen tunteminen opettajan ja vanhempien välillä on tärkeä asia, jota ei saa unohtaa. (Vastaja 4)

Asioista tiedottamisen aktiivisuudesta koulusta kotiin päin oli ristiriitaisia kehitysehdotuksia kyselyyn vastanneilta huoltajilta. Kehitysehdotuksia tuli suuntaan sekä toiseen. Kolmen huoltajan vastauksista suhteessa kehitysehdotuksiin oli tulkittavissa, että tiedottamista ja merkintöjä Wilman kautta tulee jopa liian usein.

Mediassa esillä olleet ideat vielä lisätä wilman merkitystä tai jotain interaktiivisuutta, ei ole mitenkään kannatettava ajatus. Vanhemmilta vaaditaan jo nyt paljon enemmän panosta lasten koulunkäyntiin kuin aikaisemmin. Eli ei yhtään mitään lisää. Wilma on viestintäkanava ja se riittää. Vanhempien ei tarvitse tietää kaikkea mitä koulussa tapahtuu. (Vastaja 21)

Tuntimerkinnöissä ei negatiivista ja positiivista palautetta tarvita koko ajan. (Vastaja 10)

5. POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten kodin ja koulun yhteistyö toimii Wilman kautta huoltajien näkökulmasta. Lisäksi tutkimme huoltajien suhtautumista Wilma-verkkopalvelun käyttöön kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä heidän kokemuksiinsa sen käytöstä. Tarkoituksena oli saada esille myös huoltajien odotuksia tai kehitysehdotuksia Wilman kautta tehtävään kodin ja koulun yhteistyöhön. Tämän tutkimuksen yksi keskeisimmistä tuloksista osoittaa, että lähes kaikki (n=46) kyselyyn vastanneista huoltajista (N=52) ajattelee Wilman toimivan hyvin kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Lisäksi kyselyyn vastanneista huoltajista vielä suurempi osa kertoi Wilmasta olleen hyötyä kodin ja koulun yhteistyössä. Tutkimukseen osallistuneista huoltajista yli kaksi kolmasosaa suhtautuu positiivisesti Wilman käyttöön ja Wilma-järjestelmään yhtenä kodin ja koulun yhteistyön välineenä. Kodin ja koulun yhteistyöltä odotetaan vahvimmin avoimuutta ja asioista tiedottamista ajantasaisesti huoltajien mukaan. Kehitysehdotuksia kysyttäessä yli puolet huoltajista antoi jonkinlaisen kehitysehdotuksen tai kehitysehdotuksia joko käyttöliittymään tai Wilman käyttöön liittyen. Loput huoltajista kertoi, ettei heillä ole mitään kehitysehdotuksia tai olevansa jo nyt tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön Wilman kautta.

Aiemmissa suomalaisissa tutkimuksissa puhutaan vanhemmista, vaikka lähes kaikissa koulua ja vanhempia käsittelevissä tutkimuksissa suurin osa osallistujista on ollut äitejä. Metson (2004, 34) mukaan aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet äidin olevan se, joka perheessä pitää yhteyttä kouluun ja ottaa vastuuta lasten koulunkäyntiä koskevissa asioissa. Isien rooli korostuu silloin, kun on kyse kurinpidosta tai koulunkäyntiin liittyvistä isommista päätöksistä. (Metso 2004, 34–35.) Myös tässä tutkimuksessa 79% vastaajista oli naisia ja 58% vastaajista kertoi, että yhteydenpitäjä kouluun on äiti. Lisäksi äidit ovat osallisena myös silloin, kun yhteyttä kodin ja koulun välillä pitää molemmat huoltajista. Vain viiden vastaajan mukaan ainoastaan isä hoitaa kodin ja koulun yhteydenpitoa. Voidaan siis ajatella, että tutkimuksemme tulokset ovat linjassa aikaisempien tutkimuksien kanssa liittyen siihen, onko äiti vai isä pääasiallinen yhteydenpitäjä kodin ja koulun välillä. Tämän perinteisen jaon voidaan ajatella johtuvan muun muassa siitä, että äiti on ollut keskeisemmässä roolissa isään

verrattuna lapsen kasvattajana (Alasuutari 2003, 48). Myös Lehtolaisen (2008, 348) mukaan toimiminen lasten kanssa on kulttuurisesti katsottuna kuulunut äideille. Äiti on monille lapsille ensimmäinen opettajan asemassa oleva henkilö. Lisäksi äidin kautta opitaan monia tärkeitä taitoja, kuten arkielämän toimintatapoja ja ensimmäisiä vuorovaikutustaitoja. Toisaalta tuloksistamme kävi ilmi, että myös isät ovat mukana kodin ja koulun yhteydenpidossa. Joissakin perheissä isän kerrottiin olevan pääasiallinen yhteydenpitäjä kouluun, jolloin voidaan ajatella perinteisen roolijaon olevan tasoittumassa nykypäivänä. Myös Lehtolaisen (2008, 347) mukaan sukupuolierot ovat näkyvissä perheiden arkielämässä, mutta jaottelu miesten ja naisten töihin on kuitenkin menneisyyden myytti.

Tutkimuksemme tuloksista kävi ilmi, että kyselyyn vastanneet huoltajat ovat suhteellisen aktiivisia Wilma-verkkopalvelun käyttäjiä. Huoltajien aktiivisuudesta voidaan päätellä, että vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista ja haluavat olla niistä perillä. Huoltajien kiinnostus omaa lasta koskeviin asioihin on todettu myös aikaisemmissa tutkimuksissa (muun muassa Launonen ym. 2004, 93–94; Metso 2004, 119). Tämän tutkimuksen tuloksena oli, että valtaosa vanhemmista kokee Wilman helpoksi ja nopeaksi yhteistyön välineeksi. Helppous ja nopeus vaikuttaa luultavasti myös huoltajien aktiivisuuteen käyttää Wilma-verkkopalvelua, koska se on saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Lisäksi monet huoltajat hyödynsivät Wilman mobiilisovellusta, mikä kulkee huoltajan mukana esimerkiksi kännykässä ja koulunkäyntiä on mahdollista seurata reaaliajassa ilmoitusten tullessa mobiililaitteeseen. Tieto- ja viestintäteknikka mahdollistaa nopeamman ja helpomman yhteydenpidon perinteisiin paperisiin tiedotteisiin verrattuna. Tämän takia vanhempien rooli kodin ja koulun yhteistyössä on tullut näkyvämmäksi sähköisten viestimien mahdollistaessa vuorovaikutteisuuden. Aiemmin vahvasti käytössä olleet paperiset tiedotteet olivat lähinnä koulun suunnasta tulevaa yksipuolista kommunikointia.

Toisaalta tuloksissamme kävi ilmi, että pieni osa huoltajista kokee Wilman käytettävyydeltään haastavaksi. Tämä voi johtua muun muassa siitä, että huoltajilla on vaihtelevat valmiudet ja taidot käyttää Wilma-verkkopalvelua. Myös Korhonen ja Lavonen (2014) muistuttavat huomioimaan vanhempien erilaiset taidot tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisessä. Nykyään lähes kaikissa kodeissa on sähköiseen viestimiseen

tarvittavat välineet, mutta joistakin kodeista nämä välineet saattavat edelleen puuttua. Myös tästä syystä pieni osa huoltajista ei mahdollisesti ole niin aktiivisia sähköisen viestimisen suhteen. Huoltajien aktiivisuuteen käyttää Wilmaa voi vaikuttaa lisäksi se, kuinka toimivana Wilma-verkkopalvelun kokee käytettävyydeltään. Tuloksissamme kävi ilmi, että osa huoltajista pitää Wilmaa kankeana ja huonona, jolloin Wilmaa ei luultavasti ole mukava käyttää aktiivisesti. Jotta jokainen huoltaja osaisi käyttää Wilmaa niin, että kodin ja koulun yhteistyö toteutuu toivotulla tavalla, se vaatii koulun puolelta huoltajien opastusta käyttöönotossa, neuvomista Wilman ominaisuuksista ja käytöstä sekä yhteisten pelisääntöjen sopimisesta huoltajien ja opettajien välillä. Aiemmat tutkimukset (muun muassa Epstein 2009; Korhonen & Lavonen 2014; Launonen ym. 2004) osoittavat, että toimivalla kodin ja koulun yhteistyöllä on lukuisia positiivisia vaikutuksia oppilaaseen. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan on koulun tehtävä järjestää edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle, jolloin myös vastuu yhteistyön toimivuudesta on koululla. Huoltajia olisi tärkeää kuunnella kodin ja koulun yhteistyön kehittämisessä, jotta huoltajille muodostuisi mahdollisesti positiivinen asenne yhteistyötä kohtaan. Pohdimme, kysyvätkö koulut huoltajien mielipiteitä riittävästi kodin ja koulun yhteistyön suhteen. Huoltajat ovat kuitenkin yhteistyön toinen osapuoli, joiden mielipiteille kannattaa antaa arvoa. Myönteinen suhtautuminen kodin ja koulun yhteistyöhön voi lisätä myös huoltajien aktiivisuutta kommunikointiin kodin ja koulun välillä. Myös Launonen, Pohjola ja Holma (2004) pitävät tärkeänä huoltajien mielikuvan muodostumista myönteiseksi yhteistyöstä, jotta se tukisi muun muassa oppilaan hyvinvointia.

Wilma on tämän tutkimuksen mukaan lähes kaikkien vastaajien ensisijainen yhteydenpitoon käytetty väline, sillä melkein kaikki kyselyyn vastanneet huoltajat käyttivät eniten Wilmaa kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa. Tähän vaikuttaa se, että Wilma-järjestelmä oli valittu kodin ja koulun yhteydenpitoon kyseisessä koulussa, jonka oppilaiden huoltajia kyselyyn vastaajat olivat. Lisäksi huoltajilta kysyttiin mieleisintä kanavaa kodin ja koulun yhteydenpitoon. Wilma oli lähes 77% huoltajan mielestä myös mieleisin, mutta mieleisin yhteydenpitoon käytetty kanava jakoi kuitenkin mielipiteitä huoltajien keskuudessa. Voidaan siis päätellä, että Wilma ei ole kaikille huoltajille mieleisin yhteydenpidon väline, vaikka huoltaja käyttäisikin sitä eniten. Wilmaa mieleisemmäksi kodin ja koulun yhteistyön kanavaksi nousi osalla huoltajista

muun muassa soitto puhelimella, keskustelu kasvokkain, sovittu tapaaminen ja vanhempainillat. Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että Wilma ei saisi korvata ainakaan kokonaan aitoja kohtaamisia kodin ja koulun välillä. Aiemmissä tutkimuksissakin on todettu, että sähköiset kanavat sekä tieto- ja viestintäteknikka on tuonut paljon erilaisia mahdollisuuksia perinteisten yhteistyömuotojen rinnalle kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön (Cantell 2011, 259; Korhonen & Lavonen 2014, 149). Tieto- ja viestintäteknikka, kuten Wilma-verkkopalvelu, tukee kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa ja toimii siis yhtenä yhteistyön muotona esimerkiksi henkilökohtaisten tapaamisien lisäksi. Huoltajien odotuksia kodin ja koulun yhteistyöhön kysyttäessä sekä kehitysehdotuksissa ja Wilma-merkintöihin liittyen tuli myös esille, että henkilökohtainen tunteminen vanhempien ja opettajien välillä on tärkeää ja vanhempainillat sekä -keskustelut ovat välttämätöntä säilyttää osana kodin ja koulun yhteistyötä. Osa huoltajista kokee, ettei esimerkiksi Wilma-merkintöjen kautta saada opettajaan todellista kontaktia, jolloin yhteydenpito jää siltä osin pinnalliselle tasolle. Useamman huoltajan vastauksista ilmeni huoli siitä, vähentääkö vai jopa korvaako sähköinen viestintä sekä yhteydenpito kasvokkain tapahtuvia kohtaamisia. On syytä miettiä, onko Wilma syrjäyttämässä paperisten tiedotteiden lisäksi myös kasvokkain tapahtuvia kohtaamisia.

Opettajien väliset erot Wilman käytön suhteen tuli huoltajien vastauksissa esille useaan kertaan. Kyselyyn vastanneiden huoltajien mielipiteet jakoutuivat opettajien eri käytänteiden takia. Osa huoltajista haluaisi kodin ja koulun yhteistyön olevan aktiivista, jolloin asioista kerrotaan puolin ja toisin avoimesti ja pienemmätkin asiat tiedotetaan. Toinen osa huoltajista toivoisi, ettei kotia veloiteta liikaa kodin ja koulun yhteistyössä. Samanlainen jaottelu huoltajien toiveiden suhteen tuli esille myös Rättilän (2007, 27) tutkimushankkeessa. Vähempään yhteydenpitoon mieltyneiden huoltajien mielestä vain välttämättömät asiat raportoidaan tarpeen mukaan kodin ja koulun välillä. Tässä toimintatavassa kodin ja koulun välillä voidaan ajatella olevan luottamus, että yhteistyön osapuolet hoitavat omat asiansa asiaan kuuluvalla tavalla, jolloin esimerkiksi kodin ei tarvitse erityisemmin puuttua koulun tekemisiin. Sekä huoltajilla että opettajilla on omat mieltymyksensä kodin ja koulun yhteistyön toteuttamisesta. Jos opettaja kokee oman toimintatavan itselleen sopivaksi, se ei välttämättä miellytä kaikkia huoltajia. Osa huoltajista toi kehitysehdotuksissa esille, että koulun toimesta

annettaisiin opettajille ohjeet yhtenäisempiin käytänteisiin Wilman käyttöön liittyen. Erityisesti Wilma-merkintöjen laittamisen suhteen on kyselyyn vastanneiden huoltajien mukaan suuria eroja opettajien välillä. Yhtenäiset käytänteet Wilman käytössä eri opettajilla voisi hyödyttää erityisesti huoltajia, joilla on useampi kouluikäinen lapsi. Useamman lapsen huoltaja joutuu totuttelemaan eri käytänteiden takia jokaisen opettajan tyyliin käyttää Wilmaa. Esimerkiksi Wilma-merkintöjä olisi mahdollisesti helpompaa tulkita, jos huoltajilla olisi tiedossa ennalta sovitut kriteerit siitä, mistä Wilma-merkintöjä annetaan. Useamman lapsen huoltaja saattaa myös saada samat viestit useaan kertaan, jolloin oleellisten ja tarpeellisten tietojen poimiminen suuren tietomäärän seasta voi olla haastavaa. Esimerkiksi kriisitilanteessa tai koko koulua koskevassa tiedottamisessa voisi olla selkeää, että tiedotteet tulisivat vain yhdestä kanavasta.

Suurin osa huoltajista suhtautui Wilmaan kodin ja koulun yhteistyössä positiivisesti, mutta negatiivisesti suhtautuneita huoltajiaakin löytyi viisi. Lisäksi noin viidesosa huoltajista suhtautui Wilma-järjestelmään kodin ja koulun yhteistyössä neutraalisti. Suhtautumiseen voi huoltajien vastausten perusteella vaikuttaa se, minkälaiseksi huoltaja kokee oman roolinsa kodin ja koulun yhteistyössä. Huoltajat jäävät helposti tiedon vastaanottajiksi, jolloin kommunikointi kodin ja koulun välillä on pääasiassa yksisuuntaisesti opettajalta huoltajille tapahtuvaa (Metso 2004, 118). Kyselyyn vastanneista huoltajista useat mainitsivat laittavansa Wilmaan pääasiassa poissaoloja tai lomahakemuksia, mutta muilta osin kommunikointi kouluun päin on vähäistä. Toisaalta aihetta viestien laittamiseen ja tiedottamiseen saattaa tulla vain normaalista poikkeavista asioista, jolloin tavallisesta arjesta ei ole huoltajilla tarvetta laittaa mitään Wilmaan opettajien tiedoksi. Negatiiviseen suhtautumiseen Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä voi liittyä myös huoli lapsen vastuun vähäisyydestä tiedon siirtyessä suoraan opettajalta vanhemmalle oppilasta sen enempää huomioimatta. Esimerkiksi läksyjen merkitsemisestä Wilmaan oli huoltajilla kahta erilaista mielipidettä. Osa huoltajista ajattelee, että vanhemman on hyvä olla tietoinen saaduista läksyistä ja pitää huolta, että ne tulevat tehdyksi. Osa huoltajista taas kokee, että on lapsen vastuulla huolehtia läksyistä.

Wilma koettiin osan huoltajien mukaan liian negatiiviseksi, mikä vaikuttaa luultavasti myös huoltajien suhtautumiseen Wilman käyttöön kodin ja koulun yhteistyössä.

Osalla huoltajista oli huonoja kokemuksia, jotka olivat tulleet Wilman käytöstä. Esimerkiksi epäreilu kohtelu merkintöjen laittamisessa tai huoli tietoturvasta vaikuttaa mahdollisesti huoltajien suhtautumiseen. Osa huoltajista toivoi, että Wilmaan tulisi enemmän positiivisia asioita, jotta siitä ei tulisi ”rikosrekisteri”. Myös oppilaan koulunkäyntiin liittyvien ongelmien ja haasteiden määrä on luultavasti yhteydessä siihen, kuinka positiivinen tai negatiivinen painotus Wilma-merkinnöissä on. Pohdimme kuitenkin sitä, että ongelmista huolimatta jokaisessa oppilaassa on varmasti paljon hyvääkin. Myös Cantellin (2011, 272) mukaan ammatilliseen asenteeseen liittyy, että kaikista lapsista voi löytää hyviä asioita ja se pitää osata myös ilmaista. Opettajat käyttävät kuitenkin melko harvoin mahdollisuutta antaa positiivista palautetta Wilma-järjestelmän kautta (Cantell 2011, 274). Huoltajien vastausten perusteella saimme saman vaikutelman myös tässä tutkimuksessa, sillä toive positiivisuuden lisäämisestä kodin ja koulun yhteistyössä, erityisesti Wilman kautta, nousi esille muun muassa kehitysehdotuksissa. Hyviä ja positiivisia asioita voisi tuoda entistä enemmän näkyväksi myös Wilmassa, jolloin huoltajien suhtautuminen Wilmaan voisi olla mahdollisesti myönteisempi.

5.1. Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuus

Tutkimuksen rajoituksia ja luotettavuutta pohdittaessa on hyvä tarkastella sitä, miten luotettavuus ja eettiset periaatteet ovat toteutuneet tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen luotettavuutta lisää mahdollisesti se, että tulkinnan perusteellisuus on yritetty laadullisessa tutkimuksessa osoittamaan käyttämällä suoria aineistositaatteja. Aineistositaattien avulla lukija pystyy arvioimaan tämän tutkimuksen tulkintojen lähteitä. Luotettavuutta lisäävänä tekijänä voidaan tämän tutkimuksen osalta pitää sitä, että tutkimusta oli toteuttamassa kaksi tekijää. Saatuja tuloksia pystyttiin toistamaan kahden arvioitsijan välillä (inter-rater reliability), jolloin saadut tulokset eivät ole vain yhden henkilön tulkintoja ja päätelmiä. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan kahteen tekijään liittyvää triangulaatiota voidaan pitää yhtenä tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä. Tutkijatriangulaatiossa ei voida pysyä vain yhdessä näkökulmassa, jolloin tutkimuksen tekijän on ylitettävä henkilökohtaiset ennakkoluulonsa. Erityisesti aineiston

analyysissä on tässä tutkimuksessa käytetty tekijöiden triangulaatiota. (Tuomi & Sarajarvi 2018.)

Tämän tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää otannan kokoa. Tutkimuksemme tulokset perustuvat 52 huoltajan vastauksiin sähköisessä kyselyssä, jolloin tutkimuksen voidaan ajatella olevan tapaustutkimus. Kyselyyn olisi voinut olla enemmänkin potentiaalisia vastaajia, sillä kyseisessä koulussa on runsaasti huoltajia. Tähän tutkimukseen kuitenkin valikoitui 52 huoltajaa, sillä vastaaminen oli vapaaehtoista ja sidoksissa huoltajien omaan aktiivisuuteen. Laadulliseen tutkimukseen 52 huoltajaa antoivat kuitenkin riittävästi ja monipuolisesti aineistoa. Tutkimuksen toistettavuuteen saattaa vaikuttaa se, että tässä tutkimuksessa tutkimme vain erään varsinaissuomalaisen alakoulun huoltajien kokemuksia. Suomen sisälläkin eri kouluissa ja kunnissa saattaa olla hyvinkin erilaisia käytänteitä kodin ja koulun yhteistyön toteuttamiseen. Kaikki koulut Suomessa eivät käytä Wilma-verkkopalvelua viestinnässään, vaan käytössä saattaa olla jokin muu sähköinen järjestelmä.

Kyselymme oli anonymi ja siihen vastanneiden huoltajien anonymiteetin säilymisen olemme varmistaneet poistamalla ja jättämällä raportoimatta kaiken tunnistettavuuteen liittyvän tiedon. Tämän lisäksi vastaajat ovat eroteltu toisistaan numeroinnin (esimerkiksi vastaaja 6) avulla, jolloin heitä ei ole voitu yhdistää henkilöön. Vastaajien ikää tai sukupuolta ei ole kerrottu tarpeettomasti tutkimuksessa. Sähköiseen kyselyyn ei ole tarvinnut laittaa henkilökohtaisia tietoja kuten nimeä tai sähköpostiosoitetta. Näin ollen on voitu vastata vapaammin ja totuudenmukaisemmin kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Sähköisen kyselyn vuoksi vastaajien ei ole pitänyt olla missään tietyssä paikassa vastaamassa kyselyyn, vaan siihen on voinut vastata vapaasti ajasta ja paikasta riippumatta sekä ilman tutkijoiden läsnäoloa. Vastausten oikeellisuuteen ja rehellisyyteen liittyen täytyy ottaa huomioon se, että kyselytutkimukseen liittyy heikkouksia. Ei voida olla varmoja siitä, ovatko vastaajat suhtautuneet tutkimukseen toisissaan ja pyrkineet vastaamaan rehellisesti sekä huolellisesti. Myös väärinymmärrysten kontrollointi on haastavaa kyselytutkimuksessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 195.)

Tutkimustilannetta arvioitaessa tulee huomioida se, että emme voi tietää missä ja miten kyselyyn on vastattu, tai miten esimerkiksi vastaajan asenne tutkimuksen aiheeseen on vaikuttanut vastauksiin. Kyselyyn on voitu vastata ajasta ja paikasta riippumatta, mikä on positiivista. Toisaalta vastaaja on saattanut kirjoittaa vastauksia kiireessä tai huolimattomasti, mikä voi vaikuttaa vastausten sisältöön.

5.2. Arvio tulosten hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen kautta avautui huoltajien näkökulma kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tutkimuksen kautta tuli esille kehitysideoita kodin ja koulun yhteistyöhön huoltajien taholta. Tärkeää olisi, että koulut tiedostaisivat myös huoltajien odotukset kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Tiedostamisen kautta koulut voivat vastata paremmin kotien odotuksiin, minkälaista yhteistyötä huoltajat kaipaavat ja tarvitsevat. Tutkimus voi antaa myös opettajille arvokasta tietoa huoltajien ajatuksista kodin ja koulun yhteistyöhön liittyen. Kodin ja koulun yhteistyötä on helpompaa kehittää, jos saadaan myös huoltajien ääntä esille. Myös Wilma-järjestelmää voisi kehittää tämän tutkimuksen tulosten perusteella, sillä huoltajat kertoivat monipuolisesti erilaisia kehitysehdotuksiaan ja käyttökokemuksiaan Wilman käyttöön liittyen. Wilmaa on tutkittu toistaiseksi suhteellisen vähän, vaikka Wilma on ollut useita vuosia käytössä Suomen kouluissa. Tämän tutkimuksen kautta tuli lisää tutkimustietoa, miten Wilmaa käytetään ja miten siihen suhtaudutaan huoltajien näkökulmasta.

Jatkotutkimuksen näkökulmasta Wilman käyttöä voisi tutkia myös oppilaiden näkökulmasta, sillä heillä on myös käytössään Wilma-verkkopalvelu useissa kouluissa. Lisäksi huoltajien Wilman käyttöä ja suhtautumista siihen voisi tutkia isommalla otannalla, jolloin tulokset olisivat paremmin yleistettävissä. Myös eri koulujen välisiä toimintatapoja sähköisten välineiden käytöstä kodin ja koulun yhteistyössä voisi tutkia. Kodin ja koulun yhteistyössä huoltajan sukupuolella voi mahdollisesti olla merkitystä ja sitä voisi tutkia erityisesti sähköisin välinein toteutetun kodin ja koulun yhteistyön näkökulmasta. Myös yksinhuoltajien ja useamman lapsen huoltajien näkökulmaa

kodin ja koulun yhteistyöhön voisi selvittää tutkimuksen avulla, sillä heillä yhteistyö saattaa tuntua kuormittavammalta. Kodin ja koulun yhteistyö sähköisin välinein korostuu esimerkiksi koronakriisin aikana, jolloin opettaminen ja opiskelu tapahtuu etäyhteyksien avulla. Tutkittavaa olisi muun muassa siinä, minkälainen merkitys tieto- ja viestintäteknikalla on etäkoulun toteutuksessa ja miten siinä tapauksessa kodin ja koulun yhteistyö toteutuu.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Cantell, H. 2011. Vaikeat vanhemmat, kurjat kollegat? Ratkaiseva vuorovaikutus aikuisten kesken. Jyväskylä: PS-kustannus.

Christenson, S. L. 2004. The Family-School Partnership: An Opportunity to Promote the Learning Competence of All Students. *School Psychology Review* 33 (1), 83–104.

Domina, T. 2005. Leveling the home advantage: Assessing the effectiveness of parental involvement in elementary school. *Sociology of Education* 78 (3), 233–249.

Epstein, J. L. 2009. *School, Family and Community Partnership: Your Handbook for Action*. 3. painos. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Epstein, J. L. & Sheldon, S. B. 2002. Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement. *Journal of Educational Research* 95, 308–318.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2012. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Kuusimäki, A-M., Uusitalo-Malmivaara, L., & Tirri, K. 2019. Parents' and teachers' views on digital communication in Finland. *Education Research International*, 2019, [8236786]. <https://doi.org/10.1155/2019/8236786>

Kuusimäki, A-M., Uusitalo-Malmivaara, L., & Tirri, K. 2019. The role of digital school-home communication in teacher well-being. *Frontiers in Psychology*, 10, [2257]. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02257>

Korhonen, T. & Lavonen, J. 2014. Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa H. Niemi & J. Multisilta (toim.) *Rajaton luokkahuone*. Jyväskylä: PS-kustannus, 131–151.

Köngäs, P. 2019. Wilma ei ole reilu eikä tasapuolinen järjestelmä, vaikka sitä käytetään lähes joka koulussa – se voi joko nostaa tai viedä oppilaan itsetunnon. *Yle.fi/uutiset* 21.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11077683> Viitattu 23.4.2020.

Lanki, J. & Oinas, S. 2018. Hyvää rakentavat Wilma-merkinnät. *eErika. Erityispedagogista tutkimusta ja koulutuksen arviointia*. 2/2018. Helsinki: Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskus, 46–50.

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/e-erika_2_2018-s.pdf

Viitattu 20.4.2020.

Launonen, L., Pohjola, K. & Holma P. 2004. Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi! Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen (toim.) *Koulu kasvuyhteisönä – kohti uutta toimintakulttuuria*. Jyväskylä: PS-kustannus, 91–111.

Lehtolainen, R. 2008. Keltaista ja kimaltavaa. Kodin ja koulun yhteistyöstä koulun ja kodin yhteyteen. Helsinki: Yliopistopaino.

Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudesta on kyse? Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) *Verkosto Vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa*. Jyväskylä: PS-kustannus, 49–67.

Manner, M. 2018. Itkua, raivoa vai kumppanuutta? Tutkijat löytävät Wilmasta muuta-kin kuin nettiraivoa. Opettaja 13, 15–19.

Metso, T. 2004. Koti, koulu ja kasvatusta – kohtaamisia ja rajankäyntejä. Kasvatusalan tutkimuksia 19. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Oinas, S., Vainikainen, M.-P. & Hotulainen, R. 2018. Is technology-enhanced feedback encouraging for all in Finnish basic education: a person-centered approach. Learning & Instruction, Vol 58, 12–21.

POPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.

Perusopetuslaki (628/1998).

Viitattu 1.10.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Rimpelä, M. 2013. Kasvatuskaaksesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa A-L Lämsä (toim.) Verkosto Vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 17–47.

Rättilä, T. 2007. Sosiaalisen median mahdollisuudet kodin, koulun ja kunnan viestinnässä. Blogipäivyri-tutkimushankkeen loppuraportti. Tampere: Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.

Sajaniemi, N. 2016. Vanhat aivot, uudet oppimisympäristöt. Digitalisaatio evoluution haastajana. Teoksessa A. Ahtola (toim.) Psyykinen hyvinvointi ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus, 22-56.

Siniharju, M. 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Helsinki: Yliopistopaino.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Visma 2019. Viitattu 1.10.2019 <https://www.visma.fi/inschool/wilma/>

Visma 2020. Viitattu 20.4.2020 <https://www.visma.fi/inschool/wilma/>

LIITTEET

Liite 1. Sähköinen kysely huoltajille

Kysely kodin ja koulun yhteistyöstä

Arvoisa huoltaja,

tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on selvittää huoltajien näkemyksiä kodin ja koulun yhteistyöstä. Tutkimukseen osallistuminen on tärkeää, jotta huoltajien näkökulma tulisi esille kodin ja koulun yhteistyön kehittämisessä. Kyselyyn vastaaminen on hyvä mahdollisuus kertoa mielipiteitä ja vaikuttaa koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kyselyyn vastataan anonyymisti, joten vastauksia ei ole mahdollista yhdistää yksittäiseen henkilöön.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että jokaiseen kysymykseen pyritäisiin vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 8-15 minuuttia.

Arvostamme suuresti jokaista vastausta ja kyselyyn käytettyä aikaa.

Ystävällisin terveisin,

Lotta Hautamäki ja Tuomas Hautamäki

1. Sukupuoli *

- nainen
- mies
- en halua sanoa

2. Ikä *

- alle 25
- 25–34
- 35–44
- 45–55
- yli 55

3. Alakouluikäisten huollettavien lukumäärä *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 tai enemmän

4. Miten kodin ja koulun yhteistyö ilmenee teidän perheessänne?***Esimerkiksi***

- *kuka on perheenne yhteydenpitäjä kouluun*
- *millä eri tavoilla yhteydenpito tapahtuu*
- *kuinka usein olette yhteydessä kouluun ja minkä takia*

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että avoimiin kysymyksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. *

5. Mitä kodin ja koulun yhteistyö tarkoittaa sinun mielestäsi?

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että avoimiin kysymyksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. *

6. Minkälaisia odotuksia sinulla on kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä?

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että avoimiin kysymyksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. *

7. Millä tavoilla kodin ja koulun yhteistyö tapahtuu teidän perheessänne?

(Valitse yksi tai useampi.) *

- soitto puhelimella
- tekstiviesti
- Wilma
- sähköposti
- paperinen tiedote
- vanhempainillat
- keskustelu kasvokkain
- sovittu tapaaminen
- muu. Mikä/mitkä?

8. Mikä kodin ja koulun yhteistyön kanava on sinulle mieleisin?

Numeroi vaihtoehdot mieluisuuden mukaan. (1 tarkoittaa mieleisintä) *

Soitto puhelimella
<input type="text"/>
Tekstiviesti
<input type="text"/>
Wilma
<input type="text"/>
sähköposti
<input type="text"/>

paperinen tiedote	<input type="text"/>
vanhempainil- lat	<input type="text"/>
keskustelu kasvok- kain	<input type="text"/>
sovittu tapaami- nen	<input type="text"/>

9. Mitä kodin ja koulun yhteistyökanavaa käytät eniten?

*Numeroi vaihtoehdot yleisyyden mukaan. (1 tarkoittaa yleisintä) **

Soitto puheli- mella	<input type="text"/>
Teksti- viesti	<input type="text"/>
Wilma	<input type="text"/>
sähköposti	<input type="text"/>

paperinen tiedote	<input type="text"/>
vanhempainil- lat	<input type="text"/>
keskustelu kasvok- kain	<input type="text"/>
sovittu tapaami- nen	<input type="text"/>

10. Kuinka aktiivisesti käytät Wilmaa? *

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran viikossa
- kerran viikossa
- 2–5 kertaa viikossa
- useammin kuin 5 kertaa viikossa

11. Minkälaisissa tilanteissa otat yhteyttä kouluun Wilman kautta? ***12. Miten Wilma toimii kodin ja koulun yhteistyön välineenä sinun mielestäsi? ***

1 2 3 4 5

Huonosti

Hyvin

13. Mitä ajattelet siitä, että Wilmaa/sähköisiä välineitä käytetään kodin ja koulun yhteistyössä?

*Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että avoimiin kysymyksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. **

14. Miten Wilma on vaikuttanut yhteydenpitoon kodin ja koulun välillä teidän perheessä?

*Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että avoimiin kysymyksiin pyritään vastaamaan mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. **

15. Onko Wilman käyttö aiheuttanut haasteita? *

- Ei.
- Kyllä. Minkälaisia haasteita?

16. Onko Wilmasta ollut hyötyä? *

- Ei.
- Kyllä. Minkälaista hyötyä?

17. Mitä mieltä olet Wilma-merkinnöistä? *

Esimerkiksi

- *merkintöjen määrä*
- *minkälaisia merkintöjä laitetaan tai jätetään laittamatta*
- *mitä vaikutusta merkinnöillä on*

18. Minkälaisia kehitysehdotuksia sinulla on kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön Wilman kautta? *